

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROGRAMA RADA ZA 2022. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 2023. godine

Sadržaj:

1	REZIME	4
2	POPIS SKRAĆENICA	7
3	PRAVNI OSNOV	8
4	OSNOVNE INFORMACIJE O INSTITUTU	8
4.1	Djelatnost Instituta.....	9
4.2	Organi Instituta	10
4.3	Organizacija Instituta	11
4.4	Članstvo Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i saradnja na regionalnom i nacionalnom nivou	13
4.5	Stručna tijela Instituta	14
4.6	Članstvo u Institutu	15
4.7	Finansiranje Instituta.....	16
5	AKTIVNOSTI INSTITUTA.....	17
5.1	Priprema, donošenje, preispitivanje, povlačenje i održavanje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata	17
5.2	Izrada Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu	17
5.3	Prodaja standarda i srodnih dokumenata.....	18
5.4	Informisanje javnosti o crnogorskim standardima i standardizaciji	18
5.4.1	Informisanje putem sajta	18
5.4.2	Informisanje putem Informacionog centra	19
5.5	Edukativne i marketinške aktivnosti	19
5.5.1	Osmi Međunarodni naučno-stručni skup „Građevinarstvo – nauka i praksa”, GNP 2022	19
5.5.2	Obilježavanje 15 godina postojanja Instituta	20
5.5.3	24. Nacionalni i 10. Međunarodni naučno-stručni skup pod nazivom “Sistem kvaliteta uslov za uspješno poslovanje i konkurentnost”	20
5.5.4	ISO obuka „Razvoj okvira kompetencija za osobe uključene u razvoj standarda“ 21	
5.5.5	Posjeta Institutu za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije.....	21
5.5.7	Vebinari/Seminari	21
5.5.8	Ostale promotivne aktivnosti	23
5.5.9	Obuke zaposlenih.....	24
5.6	Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije.....	24
5.6.1	Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO)	24
5.6.2	Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC)	25

5.6.3	Evropski komitet za standardizaciju (CEN) i Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC)	25
5.6.4	Evropska organizacija za telekomunikacije - ETSI.....	26
5.6.5	Komisija Codex Alimentarius	27
5.7	Saradnja sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država.....	27
5.8	Saradnja i novi ugovori na nacionalnom nivou	27
5.9	Poslovi podrške državnoj upravi	27
6	IMOVINA INSTITUTA	29
7	PROSTORNI KAPACITETI.....	29
8	OSTALE AKTIVNOSTI.....	29
9	ZAKLJUČAK	30

1 REZIME

Izveštaj o realizaciji Programa rada Instituta za 2022. godinu sadrži osnovne informacije o Institutu za standardizaciju Crne Gore (u daljem tekstu: Institut) koje se odnose na: djelatnost Instituta, organe Instituta, organizaciju Instituta, članstvo Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i saradnju na regionalnom i nacionalnom nivou, stručna tijela Instituta, članstvo u Institutu i finansiranje Instituta.

Takođe, sadrži informacije o aktivnostima Instituta u 2022. godini koje se odnose na: pripremu, donošenje, preispitivanje i povlačenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, izradu Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu, prodaju standarda i srodnih dokumenata, informisanje javnosti o crnogorskim standardima i standardizaciji, edukativne i marketinške aktivnosti, obuke, međunarodnu saradnju, saradnju sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država, saradnju i nove ugovore na nacionalnom nivou, poslove podrške državnoj upravi, imovinu Instituta i ostale aktivnosti.

Institut je uspješno realizovao ključne ciljeve postavljene Programom rada i Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu, a koji su se, pored ostalog, odnosili na:

- Realizaciju Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022;
- Resertifikaciju Instituta u skladu sa zahtjevima standarda ISO 9001 i ISO/IEC 27001;
- Ocjenjivanje za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju (CEN/CENELEC) zaključno sa junom 2022. godine;
- Implementiranje i unapređenje informacionog sistema u cilju podrške poslovnim procesima standardizacije, kao i za komunikaciju sa zainteresovanim stranama u cilju edukacije i povećanja primjene standarda u praksi;
- Ispunjavanje obaveza u skladu sa statusom članstva i poboljšanje saradnje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju, kao i sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država;
- Održavanje saradnje sa organima javne uprave.

Institut je **uspješno realizovao Godišnji plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu.**

Zaključno sa decembrom 2022. godine publikovano je ukupno **2 426 MEST** standarda i srodnih dokumenata, čime je premašen plan za 2022.

Kako je Institut aplicirao za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju 27. decembra 2021. godine, u periodu 13-14. juna 2022. godine sprovedeno je ocjenjivanje Instituta, od strane CEN/CENELEC ocjenjivača, sa ciljem da se provjeri ispunjenost zahtjeva za punopravno članstvo u CEN/CENELEC (Crveni tip).

Tim ocjenjivača je dao pozitivno mišljenje vezano za poslovne procese ISMEa, uspostavljeni dokumentovani sistem menadžmenta, unapređenje IT sistema i istaknute su dobre prakse koje Institut sprovodi posebno u odnosu na potrebe mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori.

Identifikovano je ukupno osam neusaglašenosti koje se odnose na Zakon o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21) i na potrebu izrade plana usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva koji se pozivaju na JUS standarde, kao i na obavezu vođenja registra od strane Instituta u skladu sa Zakonom.

Institut je Izvještaj sa ocjenjivanja i zvanični stav Evropskih organizacija za standardizaciju (CEN/CENELEC) dostavio organima upravljanja, Skupštini i Upravnom odboru Instituta, Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvu evropskih poslova i Ministarstvu vanjskih poslova, sa namjerom da ukaže na hitnost preuzimanja korektivnih mjera i otklanjanja neusaglašenosti koje predstavljaju barijeru za punopravno članstvo Instituta u CEN/CENELEC, a samim tim i za ispunjavanje obaveze koju Evropska komisija nameće Crnoj Gori kroz Pregovaračko poglavlje 1: Slobodan protok roba i usluga.

Nadležni za poslove standardizacije, u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, iskazali su namjeru da menadžmentu CEN/CENELEC-a dodatno pojašne odredbe Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21), i o tome je informisano Ministarstvo vanjskih poslova.

Institut je u periodu od 15. do 25. novembra 2022. godine uspješno resertifikovan u skladu sa zahtjevima standarda - Sistem menadžmenta kvalitetom ISO 9001:2015 (QMS) i Sistem menadžmenta bezbjednošću informacija ISO/IEC 27001:2013 (ISMS). To je značajno doprinijelo nastavku poboljšanja poslovnih procesa i spremnosti Instituta da ispuni zahtjeve za punopravno članstvo u CEN/CENELEC-u.

Nastavljen je trend unaprijeđenja IT sistema za ključne procese standardizacije. Takođe se radilo na nastavku unapređenja elektronske radne platforme za razmjenu dokumenata nacionalnih tehničkih komiteta, **elektronsku prodaju**, kao i „online“ čitanje standarda i srodnih dokumenata.

Institut je u 2022. godini nastavio razvoj Web portala putem kojeg je blagovremeno i ažurno informisao javnost o aktuelnostima i procesima u vezi nacionalne, evropske i međunarodne standardizacije. Takođe, organizovan je niz edukativnih događaja u cilju poboljšanja prodaje i primjene standarda u praksi.

Institut je u 2022. godini nastavio sa koordinacijom Nacionalne radne grupe koja je na regionalnom nivou (Crne Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina) aktivno učestvovala u izradi nacionalnih Aneksa za nadzemne električne vodove (NNA) evropskog standarda EN 50341-1:2012. Saradnja između nacionalnih tijela za standardizaciju je podržana projektom koji je finansiran od strane njemačke organizacije National Metrology Institute of Germany (PTB).

Organizovane su obuke zaposlenih.

Održavana je aktivna saradnja sa organima javne uprave.

Institut je dao doprinos u realizaciji više nacionalnih strategija/akcionih planova, te donošenjem standarda pružao podršku pri implementaciji tehničkog zakonodavstva i **preko svojih predstavnika aktivno doprinosio aktivnostima u okviru Pregovaračkog poglavlja 1 – Sloboda kretanja robe.**

Institut je, zaključno sa 2022. godinom, kao i u prethodnom periodu, raspolagao sa veoma ograničenim resursima u pogledu finansija, prostora, kadra, informacione podrške itd.

Kako bi Institut u narednom periodu neometano sprovodio Zakon o standardizaciji i ispunjavao obaveze punopravnog člana prema evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju neophodno je povećati budžetska sredstva koja se opredjeljuju za potrebe ISME-a, povećati broj zaposlenih, unaprijediti IT sistem i što je najbitnije za normalno funkcionisanje Instituta i rada stručnih tijela Instituta, trajno riješiti pitanje obezbjeđenja poslovnog prostora.

2 POPIS SKRAĆENICA

CAC	Komisija Codex Alimentarius
CEN	Evropski komitet za standardizaciju
CENELEC	Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike
CHF	Švajcarski franak
DMS	Dokument menadžment sistem
EN/HD	Evropski standard
ETSI	Evropski institut za telekomunikacione standarde
FAO	Organizacija za hranu i poljoprivredu
ICS	Međunarodna klasifikacija standarda
IEC	Međunarodna elektrotehnička komisija
IKCG	Inženjerska komora Crne Gore
IKT	Informaciono-komunikacione tehnologije
IPA	Instrument pretpristupne pomoći
IPS	Institutova pravila standardizacije
IS	Informacioni sistem
ISME	Institut za standardizaciju Crne Gore
ISO	Međunarodna organizacija za standardizaciju
ISO DEVCO	ISO Komitet za zemlje u razvoju
IT	Informacione tehnologije
ITU	Međunarodna unija za telekomunikacije
MEST	Crnogorski standard i srodni dokument
MMSP	Mikro, mala i srednja preduzeća
NSO	Nacionalna organizacija za standardizaciju
NVO	Nevladina organizacija
PKCG	Privredna komora Crne Gore
PPR	Plan i program rada
SC	Potkomitet
STO	Svjetska trgovinska organizacija
TK (TC)	Tehnički komitet
UNECE	Ekonomska komisija za Evropu Ujedinjenih nacija
UNECE WR.6	UN/ECE Radna grupa za tehničku harmonizaciju i politiku standardizacije
UO	Upravni odbor

WHO	Svjetska zdravstvena organizacija
WTO/TBT	Sporazum o tehničkim preprekama u trgovini STO
OJEU	Službeni list EU

3 PRAVNI OSNOV

Institut za standardizaciju Crne Gore je samostalna neprofitna organizacija osnovana 2007. godine, radi ostvarivanja ciljeva standardizacije i donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, kao i obavljanja drugih poslova iz oblasti standardizacije.

Osnivač Instituta je Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Osnivač).

Zakonom o standardizaciji ("Sl. list CG", br. 145/21) uređuje se organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju Crne Gore, donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i druga pitanja od značaja za standardizaciju.

Članom 18 tačka 6 Zakona data je nadležnost direktoru Instituta da priprema i dostavlja Upravnom odboru Izvještaj o realizaciji Programa rada. Upravni odbor isti utvrđuje i dostavlja ga Osnivaču na razmatranje i usvajanje.

4 OSNOVNE INFORMACIJE O INSTITUTU

Institut je registrovan u Centralnom registru privrednih subjekata, pod registarskim brojem: 100000144, matičnim brojem/PIB: 02659638, šifrom djelatnosti 8413 - Uređenje poslovanja i doprinos uspješnijem poslovanju u oblasti ekonomije, kao Ostali oblici obavljanja privredne djelatnosti.

Institut u pravnom prometu nastupa samostalno, sa svim pravima i obavezama, u svoje ime i za svoj račun.

Institut je smješten na adresi Jovana Tomaševića br. 6 u Podgorici.

Potreba za uspostavljanjem i stalnim jačanjem sistema standardizacije u Crnoj Gori definisana je kroz sljedeće međunarodne, regionalne i bilateralne sporazume:

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj Uniji (SSP), koji se članom 77. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori;
- Sporazum Svjetske Trgovinske Organizacije o tehničkim preprekama u trgovini (WTO/TBT), koji u Aneksu 3 sadrži Kodeks dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda;
- Centralnoevropski Sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA), koji se članom 13. odnosi na obavezu jačanja sistema standardizacije u Crnoj Gori.

Od 29.4.2012. godine Institut obavlja ulogu nacionalne kontakt tačke za notifikaciju standarda u skladu Sporazumom STO o tehničkim barijerama u trgovini. Institut u kontinuitetu ispunjava

sve obaveze koje se odnose na Kodeks dobre prakse za izradu, donošenje i primjenu standarda.

Institut za standardizaciju Crne Gore, kao jedino nacionalno tijelo za standardizaciju, ima obavezu i zadatak da osmisli, organizuje i izvrši što bržu harmonizaciju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima i srodnim dokumentima, poštujući pravila standardizacije međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju uključujući i regulativu EU 1025/2012.

4.1 Djelatnost Instituta

U skladu sa članom 9 Zakona o standardizaciji,¹ Institut obavlja sljedeće poslove:

- 1) donosi Godišnji plan, Program rada i finansijski plan za narednu godinu (u daljem tekstu: Finansijski plan);
- 2) priprema, donosi, preispituje i povlači crnogorske standarde i srodne dokumente;
- 3) obrazuje i ukida tehničke komitete, stručne savjete i srodna tijela;
- 4) obezbjeđuje usaglašenost crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima;
- 5) vodi registar crnogorskih standarda i srodnih dokumenata u svim fazama razvoja;
- 6) učestvuje u izradi i preispitivanju standarda i srodnih dokumenata koje donose međunarodne i evropske organizacije za standardizaciju;
- 7) saraduje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i nacionalnim tijelima za standardizaciju zemalja potpisnica odgovarajućih sporazuma iz oblasti standardizacije i obavlja druge poslove u skladu sa obavezama iz međunarodnih ugovora u oblasti standardizacije koji obavezuju Crnu Goru;
- 8) dostavlja obavještenje, na zahtjev organa državne uprave, o tome da li je u oblasti koja se uređuje tehničkim propisom donijet odgovarajući crnogorski standard ili predstoji njegovo donošenje, odnosno da li postoji odgovarajući međunarodni ili evropski standard;
- 9) obezbjeđuje dostupnost javnosti informacija o crnogorskim standardima, srodnim dokumentima, publikacijama, kao i o standardima i publikacijama odgovarajućih međunarodnih i evropskih organizacija i drugih zemalja i vrši njihovu prodaju;
- 10) djeluje kao informacioni centar za standarde i srodne dokumente, u skladu sa zahtjevima predviđenim odgovarajućim međunarodnim sporazumima i obavezama koje proizilaze iz članstva u odgovarajućim međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;

---

¹ Zakon o standardizaciji ("Sl. list CG", broj 145/21);

- 11) zastupa interese Crne Gore u oblasti standardizacije u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju;
- 12) odobrava upotrebu znaka usaglašenosti sa crnogorskim standardima i srodnim dokumentima, u skladu sa pravilima Instituta;
- 13) promoviše primjenu crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- 14) donosi pravila na osnovu kojih se donose, objavljuju, preispituju i povlače crnogorski standardi i srodni dokumenti, a koja se zasnivaju na odgovarajućim međunarodnim, evropskim i crnogorskim standardima i dokumentima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju;
- 15) priprema, prihvata i izdaje crnogorske standarde za primjenu tehničkog zakonodavstva;
- 16) uspostavlja i održava bazu podataka o crnogorskim standardima povezanim s tehničkim zakonodavstvom;
- 17) organizuje obuke korisnicima standarda i srodnih dokumenata ili pruža stručnu pomoć za primjenu odnosno ispunjavanje zahtjeva crnogorskih standarda i srodnih dokumenata;
- 18) obezbjeđuje jedinstvene tehničke osnove;
- 19) pruža usluge i obavlja izdavačku djelatnost iz oblasti standardizacije;
- 20) obavlja druge poslove, u skladu sa ovim zakonom i Statutom.

4.2 Organi Instituta

U skladu sa članom 11 Zakona o standardizaciji² organi Instituta su: Skupština, Upravni odbor i direktor. Organe Instituta (Skupštinu i Upravni odbor) sačinjavaju predstavnici Osnivača i zainteresovanih strana.

Institut je tokom 2022. godine, primjenjivao novi Zakon o standardizaciji, te kroz svoje poslovne procese i radne aktivnosti, obezbijedio potrebne informacije, dokumentaciju, predlog Programa rada, Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, Finansijskog plana, kao i sve neophodne Izvještaje.

Skupština i Upravni odbor Instituta usvojili su više akata koji su od opšteg značaja za poslovanje i rad Instituta u skladu sa Zakonom o standardizaciji.

Tokom 2022. godine održana je 1 (jedna) sjednica Skupštine Instituta, dok je Upravni odbor Instituta održao ukupno 9 sjednica (6 (šest) fizičkih i 3 (tri) elektronske).

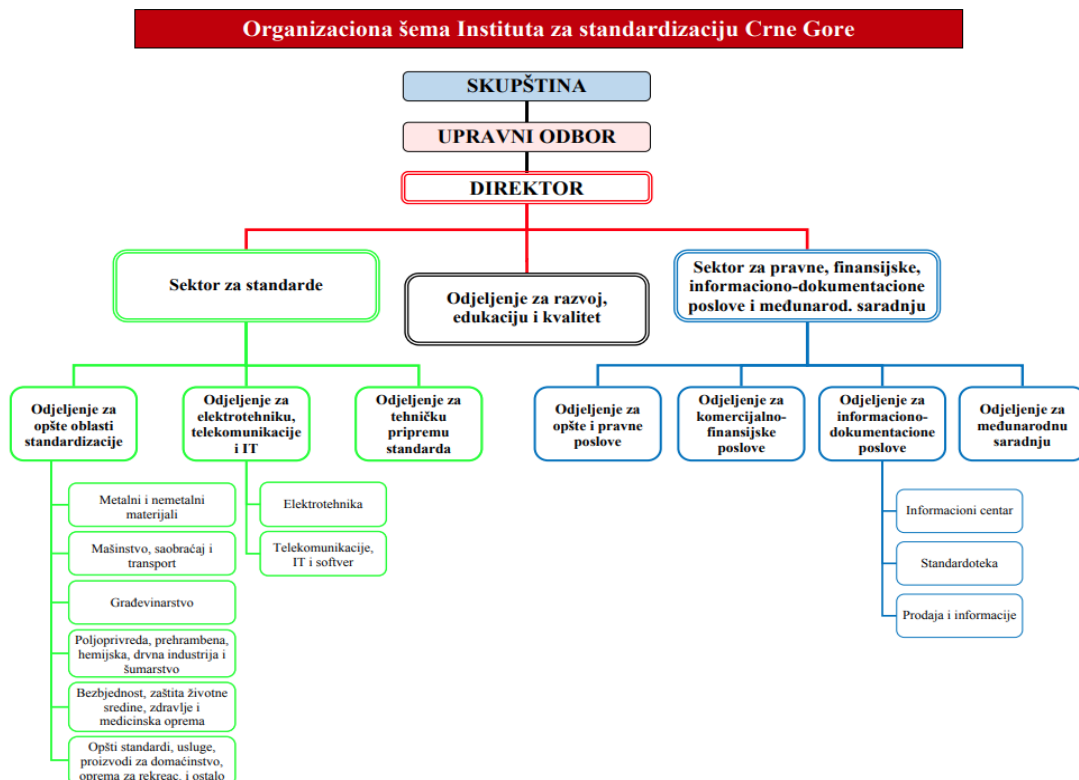
---

² Zakon o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21)

4.3 Organizacija Instituta

Institut za standardizaciju Crne Gore je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta organizovan kroz tri cjeline kako je predstavljeno na Slici 1.

U Institutu za standardizaciju Crne Gore pored Sektora za standarde i Sektora za pravne, finansijske, informaciono-dokumentacione poslove i međunarodnu saradnju uspostavljeno je i Odjeljenje za razvoj, edukaciju i kvalitet, kao posebna organizaciona jedinica.

Slika 1: Organizaciona šema Instituta

Sektor za standarde obavlja aktivnosti koje se odnose na pripremu, izradu i donošenje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Te aktivnosti uključuju planiranje i izradu godišnjih programa rada donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, preispitivanja postojećih standarda, njihovu izmjenu i dopunu, izradu radnih materijala, prijedloga prednacrta, nacрта i definitivnih tekstova standarda i srodnih dokumenata kao i organizovanje i sprovođenje javnih diskusija.

Sektor za standarde učestvuje i u izradi godišnjih planova i programa donošenja crnogorskih standarda kao osnove za obezbjeđenje finansijskih sredstava za rad Instituta. Učestvuje u izradi i drugih planova i programa od značaja za rad Instituta, kao i saraduje sa drugim institucijama i međunarodnim organizacijama iz oblasti standardizacije.

Organizuje rad i učestvuje u radu nacionalnih tehničkih komiteta, podkomiteta i radnih grupa. Učestvuje u radu tehničkih komiteta međunarodnih i evropskih organizacija za standarde: Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU), Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC), Evropske organizacije za telekomunikacije (ETSI), te saraduje sa Ekonomskom komisijom za Evropu Ujedinjenih nacija (UN/ECE) i Radnom grupom za tehničku harmonizaciju i politiku standardizacije (UN/ECE WR.6) i dr.

U skladu sa raspoloživim resursima Sektor učestvuje u procesu edukacije iz oblasti standardizacije u Crnoj Gori.

U skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Instituta za standardizaciju Crne Gore obavljanje poslova Sektora za standarde organizovano je u okviru tri Odjeljenja i to:

I *Odjeljenje za opšte oblasti standardizacije,*

Odjeljenje čini šest odsjeka i to:

- 1) Odsjek za metalne i nemetalne materijale;
- 2) Odsjek za mašinstvo, saobraćaj i transport;
- 3) Odsjek za građevinarstvo;
- 4) Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu, hemijsku, drvnu industriju i šumarstvo;
- 5) Odsjek za bezbjednost, zaštitu životne sredine, zdravlje i medicinsku opremu;
- 6) Odsjek za opšte standarde, usluge, proizvode za domaćinstvo, opremu za rekreaciju i ostalo;

II *Odjeljenje za elektrotehniku, telekomunikacije i informacione tehnologije,*

Odjeljenje čine dva odsjeka i to:

- 1) Odsjek za elektrotehniku;
- 2) Odsjek za telekomunikacije, informacione tehnologije (IT) i softver.

III *Odjeljenje za tehničku pripremu standarda.*

Sektor za pravne, finansijske, informaciono-dokumentacione poslove i međunarodnu saradnju obavlja poslove iz domena pravne problematike standardizacije, radno pravnih odnosa zaposlenih, finansijskih poslova, informaciono-dokumentacione podrške Institutu, kao i poslove međunarodne saradnje. Sektor je organizovan kroz četiri odjeljenja koja obavljaju poslove iz nadležnosti Sektora i to:

- 1) ***Odjeljenje za opšte i pravne poslove,***
- 2) ***Odjeljenje za komercijalno-finansijske poslove,***

3) **Odjeljenje za informaciono-dokumentacione poslove,**

- ❖ Odjeljenje čine tri unutrašnje organizacione jedinice:
  - *Informacioni centar;*
  - *Standardoteka;*
  - *Prodaja i informacije.*

4) **Odjeljenje za međunarodnu saradnju.**

U **Odjeljenju za edukaciju, razvoj i kvalitet**, pored ostalog, predviđeni su i poslovi izrade programa i planova razvoja u skladu sa politikom Instituta i učestvovanje u njihovoj realizaciji, izrada godišnjih planova i programa obuke kadrova Instituta i učešće u njihovoj realizaciji, organizovanje i učešće u procesu edukacije zainteresovanih strana u primjeni standarda, organizovanje seminara i radionica radi popularizacije standardizacije i učešće u njima, učestvovanje u realizaciji projekata pomoći Institutu, učestvovanje u izradi stručnih članaka i drugih dokumenata Instituta.

Zaključno sa četvrtim kvartalom 2022. godine Institut ima ukupno 20 zaposlenih, uključujući i direktora. Zahvaljujući Programu stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem Institut je tokom 2022. godine imao angažovano jedno lice koje je dalo doprinos u realizaciji postavljenih ciljeva za 2022. godinu.

4.4 Članstvo Instituta u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i saradnja na regionalnom i nacionalnom nivou

Institut, kao jedino nacionalno tijelo za standardizaciju, učestvuje u radu:

- Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), u kojoj je imao status pridruženog člana (*Correspondent member*) od 01.07.2007. godine, a status **punopravnog člana ima od 01.07.2021.** godine;
- Međunarodne elektrotehničke komisije (IEC), u kojoj ima status pridruženog člana (*Associate member*) od 01.01.2009. godine;
- Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), u kojem ima status pridruženog člana (*Affiliate member*) od 01.07.2008. godine;
- Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC), u kojem ima status pridruženog člana (*Affiliate member*) od 01.07.2008. godine;
- Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI) u kojem ima status „nacionalne organizacije za standarde (NSO)” od 04.12.2014. godine.

Institut ima potpisane sporazume o poslovno-tehničkoj saradnji sa sljedećim nacionalnim tijelima za standardizaciju:

- Institutom za standardizaciju Srbije (**ISS**) – 16.7.2007. godine,
- Institutom za standardizaciju Bosne i Hercegovine (**BAS**) – 19.11.2007. godine,

- Institutom za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije (**ISRSM**) – 20.12.2022. godine,
- Generalnim direktoratom za standardizaciju Republike Albanije (**DPS**) – 22.6.2009. godine,
- Institutom za standardizaciju Slovenije (**SIST**) – 5.10.2009. godine,
- Hrvatskim zavodom za norme (**HZN**) – 2.9.2010. godine,
- Turskim institutom za standarde (**TSE**) – 19.2.2014. godine,
- Upravom za standardizaciju NR Kine (**SAC**) – 12.9.2016. godine i
- Institutom za standardizaciju Bugarske (**BDS**) – 16.5.2018. godine.

Potpisani sporazumi imaju za cilj unapređenje odnosa i uzajamne saradnje Crne Gore i drugih zemalja potpisnica u oblasti standardizacije, u cilju eliminisanja tehničkih barijera u trgovini, povećanja nivoa bezbjednosti, zaštite zdravlja i života ljudi, kao i unapređenja održivog razvoja i očuvanja životne sredine. Saradnja između institucija potpisnica odvija se kroz razmjenu informacija, eksperata, znanja i iskustva, kao i kroz zajednički rad po raznim pitanjima u oblasti standardizacije.

Važan segment saradnje sa nacionalnim institucijama za standardizaciju drugih država predstavljaju ugovorni odnosi koje Institut ima sa institutima iz Njemačke (**DIN**), Velike Britanije (**BSI**), kao i sa američkim društvom za ispitivanje i materijale (**ASTM International**). Ova ugovorna saradnja omogućava zainteresovanim stranama da u prostorijama Instituta ostvare uvid u tekst njemačkih, britanskih, odnosno ASTM standarda i da preko Instituta izvrše njihovu nabavku.

Na nacionalnom nivou Institut ima sporazume o saradnji sa:

- Privrednom komorom Crne Gore (**PKCG**),
- Mašinskim fakultetom UCG (Centar za kvalitet),
- Zavodom za metrologiju Crne Gore,
- Akreditacionim tijelom Crne Gore – 31.12.2008. godine,
- Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća (**MSP**) – 9.10.2013. godine,
- Inženjerskom komorom Crne Gore – 06.11.2015. godine,
- Zavodom za školstvo – 8.9.2016. godine,
- Centrom za razvoj nevladinih organizacija (**CRNVO**) – 27.2.2017. godine,
- Građevinskim fakultetom UCG – 11.9.2017. godine,
- Upravom za javne nabavke Crne Gore – 16.2.2018. godine,
- Upravom za imovinu – 4.2.2019. godine,
- Opštinom Tivat - 13.3.2019. godine,
- Crnogorskim udruženjem poslodavaca (**CUP**) – 24.11.2022. godine.

Cilj saradnje je dalje jačanje institucionalnih kapaciteta, kao i planiranje i sprovođenje aktivnosti od obostranog interesa, a koje su značajne za crnogorsku privredu i društvo.

4.5 Stručna tijela Instituta

Institut organizuje poslove standardizacije u okviru stručnih tijela koja prate rad i učestvuju u radu stručnih tijela međunarodnih i/ili evropskih organizacija za standardizaciju.

Prepoznajući prioritete oblasti za standardizaciju, koje su od interesa za Crnu Goru, Institut je do sada formirao ukupno 17 tehničkih komiteta od kojih je 16 aktivnih.

Tehnički komiteti imaju preko 150 članova, sa visokom stručnom spremom, iz različitih oblasti. Članovi su predstavnici različitih zainteresovanih strana (organi državne uprave, naučno-obrazovne institucije, NVO, privredna društva, PKCG, IKCG, mala i srednja preduzeća...)

Da bi se ispoštovala obaveza nacionalnog tijela za standardizaciju prema evropskim i međunarodnim organizacijama, pored tehničkih komiteta Instituta usvajanje publikovanih evropskih standarda na nacionalnom nivou obavlja i Stručni savjet za standarde.

Napomena: Više informacija o radu stručnih tijela Instituta dato je u Izveštaju o realizaciji Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu.

4.6 Članstvo u Institutu

Radi ostvarivanja interesa u vezi sa crnogorskom standardizacijom, svako privredno društvo, drugo pravno lice ili preduzetnik koji su osnovani po propisima Crne Gore, kao i fizičko lice koje je državljanin Crne Gore, može biti član Instituta. Prava i obaveze članova bliže su uređeni Pravilnikom o članstvu.

Status člana Instituta u 2022. godini, imale su sljedeće organizacije:

1. Privredna komora Crne Gore,
2. Građevinski fakultet, UCG,
3. Mašinski fakultet, UCG,
4. Institut Sigurnost d.o.o. - Podgorica,
5. ABG Test d.o.o. - Podgorica,
6. Knauf d.o.o. - Podgorica,
7. Montinspekt d.o.o. - Podgorica,
8. Građevinski institut Montenegro doo - Podgorica,
9. Institut za javno zdravlje Crne Gore,
10. JU Zavod za geološka istraživanja,
11. Jugopetrol AD - Podgorica,
12. Zavod za metrologiju – Podgorica,
13. Inženjerska komora Crne Gore – Podgorica,
14. EPCG – Nikšić,
15. Boro Lučić – Podgorica,
16. Uprava za kapitalne projekte – Podgorica,
17. Institut za transport – Podgorica.

Određenom broju članova Instituta je prestalo članstvo tokom 2022. godine iz razloga što nije uredno izmirena članarina shodno Pravilniku o članstvu Instituta za standardizaciju Crne Gore.

4.7 Finansiranje Instituta

Tokom 2022. godine Institut za standardizaciju Crne Gore se finansirao u skladu sa članom 20 Zakona o standardizaciji ("Sl. list CG", br. 145/21 od 31.12.2021), kojim je predviđeno da se sredstva za rad Instituta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore.

Sredstva se obezbjeđuju radi: sprovođenja aktivnosti utvrđenih Programom rada i Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, plaćanja članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i sprovođenja međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije.

Sredstva su i tokom 2022. godine Institutu transferisana preko Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma (MERT), nadležnog za poslove infrastrukture kvaliteta. Transferi su redovno uplaćivani svakog mjeseca na žiro-račun Instituta kod poslovne banke.

Primici koje je Institut ostvario tokom 2022. godine mogu se podijeliti, generalno, na:

- **namjenske** – primici iz Budžeta i
- **sopstvene** - primici od:
  - prodaje standarda i srodnih dokumenata,
  - članarine,
  - usluga,
  - refundacija bolovanja i drugih izvora u skladu sa Zakonom.

I. Namjenski (primici iz Budžeta i preusmjeravanjem MERT) iznosili su:	438.000,00 €.
---	----------------------

Zakom o budžetu za 2022. godinu (Sl. list CG", br. 144/21 od 31.12.2021, 055/22 od 26.05.2022, 109/22 od 03.10.2022), Institutu je za realizaciju Programa rada i Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, opredijeljeno 360.000,00 €.

Finansijskim planom Instituta za 2022. godinu projektovano je da bi za realizaciju Programa rada i Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, bilo potrebno obezbijediti iznos od 495.117,15 €.

Uzimajući u obzir visinu sredstava opredijeljenih Zakonom o budžetu i planirana sredstva koja bi se ostvarila sopstvenom djelatnošću Upravni odbor Instituta je, na sjednici održanoj 08.12.2021. godine, prilikom razmatranja Finansijskog plana za 2022. godinu donio zaključak da je neophodno obratiti se Osnivaču kako bi se obezbijedila dopunska tj. nedostajuća sredstva u iznosu od 78.000,00 €.

Posle intenzivnih komunikacija, pojašnjenja i obrazloženja, o potrebi opredjeljenja dopunskih sredstava, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je Institutu odobrilo dodatnih 78.000,00 €. Zahvaljujući naporima Ministarstva i Akreditacionog tijela CG obezbijedena su sredstva u iznosu od 20.000,00 € preraspodjelom iz sredstava Akreditacionog tijela koja su transferisana Institutu u julu mjesecu, a preostalih 58.000,00 € transferisano je u decembru mjesecu 2022. godine.

II. Sopstveni (primici ostvareni djelatnošću Instituta) iznosili su:	44.587,94 €
---	--------------------

Ukupni primici (I+II) koje je Institut ostvario tokom 2022. godine iznosili su: **482.587,94 €**.

Napomena: Više informacija nalazi se u Finansijskom izvještaju za 2022. godinu.

5 AKTIVNOSTI INSTITUTA

Institut je tokom 2022. godine uspješno realizovao sve aktivnosti postavljene Programom rada i Planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu.

5.1 Priprema, donošenje, preispitivanje, povlačenje i održavanje crnogorskih standarda i srodnih dokumenata

Crnogorski standardi nastaju preuzimanjem međunarodnih standarda (standarda koje su donijele međunarodne organizacije za standardizaciju – ISO, IEC i ITU), evropskih standarda (standarda koje su donijele evropske organizacije za standardizaciju – CEN, CENELEC i ETSI), standarda koje su nastali zajedničkim radom međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, nacionalnih standarda drugih zemalja, ali i razvojem i donošenjem izvornih crnogorskih standarda.

Planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata **za 2022. godinu** bilo je predviđeno donošenje minimum **2400 MEST**.

Institut je zaključno sa decembrom 2022. godine publikovao ukupno **2426 MEST** standarda i srodnih dokumenata, čime je premašen plan za 2022. godinu.

Napomena: Više informacija o procesu pripreme, donošenja, preispitivanja, povlačenja i održavanja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata nalazi se u Izvještaju o realizaciji Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu.

5.2 Izrada Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu

Radi obezbjeđenja ulaznih elemenata za izradu Godišnjeg plana Institut se, u junu mjesecu 2022. godine, preko zvaničnog sajta obratio javnosti, a pisanim putem su kontaktirana ministarstva Vlade Crne Gore da dostave spisak standarda koji su potrebni za sprovođenje tehničkih i drugih propisa u oblastima za koje su nadležna određena ministarstva.

Ministarstvo finansija, Ministarstvo pravde, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo odbrane su obavijestili Institut da za njihovo poslovanje ne postoji potreba za usvajanjem novih standarda.

Crnogorski elektrodistributivni sistem - CEDIS (Sektor za regulatorne poslove i odnose sa korisnicima), Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju su iskazali potrebu za određenim

standardima, a Uprava za inspeksijske poslove za standardima iz oblasti opšte bezbjednosti proizvoda (igrališta i dušeci za rekreaciju).

Svi predloženi standardi, osim onih koji su prethodno usvojeni na nacionalnom nivou, uključeni su u Godišnji plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2023. godinu.

5.3 Prodaja standarda i srodnih dokumenata

Tokom 2022. godine prodato je **292** standarda i srodna dokumenta. Najznačajniji kupci standarda bili su: Akreditaciono tijelo CG, Crnogoraput, Institut za javno zdravlje, Zavod za metrologiju Crne Gore, ABG Test, CEDIS, EPCG i dr.

Tokom 2022. godine došlo je do smanjenja broja prodatih standarda, u odnosu na prethodnu godinu. Međutim, ova pojava nije uticala na prihode Instituta iz razloga što je Institut uveo novu uslugu „online čitanje standarda“ te je na taj način akumulirao smanjenje prihoda po osnovu smanjenja prodaje.

Prodaja standarda može da bude pokazatelj primjene standarda unutar zemlje kako bi se podstakao međunarodni trgovinski i ekonomski rast. Institut promoviše korišćenje ISO standarda tako što ih čini pristupačnijim na lokalnom nivou i nadgleda primjenu na osnovu prodaje standarda.

Potrebno je navesti da je u Crnoj Gori evidentna pojava da se standardi nabavljaju mimo Instituta. Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je u saradnji sa Institutom definisalo „Programsku liniju za uvođenje međunarodnih standarda“ te se očekuje da će se zajedničkim djelovanjem povećati interes za primjenom MEST.

5.4 Informisanje javnosti o crnogorskim standardima i standardizaciji

Javnost je u kontinuitetu informisana o crnogorskim standardima u pripremi, o javnim raspravama u vezi sa nacrtima crnogorskih standarda, kao i o donesenim crnogorskim standardima. Institut je putem sajta www.isme.me, časopisa PKCG i IKCG, i preko medija obavještavao javnost o aktuelnim tokovima u oblasti standardizacije, a organizovali su se i razni događaji.

5.4.1 Informisanje putem sajta

U cilju informisanja javnosti o nacrtima crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, na internet portalu Instituta (www.isme.me) objavljujane su informacije o javnim raspravama i omogućeno je davanje komentara svim zainteresovanim stranama.

Uz poštovanje propisanog vremena trajanja javne rasprave (60 dana), a u skladu sa Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata u 2022. godini putem ISME web sajta objavljeno je ukupno 6 javnih rasprava.

Tokom javnih rasprava Institut nije dobio bitnije komentare i sugestije koji bi mogli dovesti do obustavljanja ili odlaganja donošenja nekog crnogorskog standarda.

Zaposleni Instituta su propratili sve važne Svjetske dane koji se odnose na određena područja standardizacije pripremajući informacije koje su se objavljivale na sajtu Instituta, kao i o događajima na kojima su učestvovali predstavnici Instituta u cilju informisanja javnosti o značaju standardizacije i važnosti implementacije u svim oblastima djelovanja u Crnoj Gori.

5.4.2 Informisanje putem Informacionog centra

Pored navedenih aktivnosti Institut je preko Info centra pružao informacije u vezi sa standardima i standardizacijom. Tokom prošle godine odgovoreno je na više od **500** upita koji su pristigli putem telefona, e-maila, telefaksa ili koji su ostvareni direktnom komunikacijom sa zainteresovanim stranama u prostorijama Instituta.

5.5 Edukativne i marketinške aktivnosti

Podizanje svijesti o standardima i značaju primjene standarda u praksi direktno utiče na podizanje kvaliteta i konkurentnosti procesa, proizvoda i usluga malih i srednjih preduzeća i ostalih zainteresovanih strana.

Institut teži intenzivirati saradnju sa mikro, malim i srednjim preduzećima, u cilju promocije standardizacije i edukacije ove ciljne grupe u skladu sa dobrom praksom EU iskazanom kroz regulativu 1025/12, član 6 stav 3 i član 24.

Zahtjev regulative je da CEN/CENELEC član Evropskoj komisiji, preko CEN/CENELECa, podnosi godišnji izvještaj o svim sprovedenim aktivnostima u odnosu na MSP.

Institut je tokom 2022. godine realizovao niz promotivnih aktivnosti sa ciljem da se privredni akteri edukuju po pitanju standardizacije.

5.5.1 Osmi Međunarodni naučno-stručni skup „Građevinarstvo – nauka i praksa”, GNP 2022

U periodu od 8-12. marta 2022. godine Institut je učestvovao na Osmom Međunarodnom naučno-stručnom skupu „Građevinarstvo – nauka i praksa”, GNP 2022 koji se održao u hotelu Bjanka, u Kolašinu.

Institut je na skupu imao na raspolaganju promotivni pult. Na taj način bio je u prilici da prezentuje materijal dostupan svim učesnicima skupa, kao i mogućnost dijeljenja informacija o radu i aktivnostima Instituta. Za ovu priliku Institut je kreirao zbirke standarda, (eurokodova) koje je promovisao ovom prilikom. Zbirke sadrže grupe eurokodova odabrane po užim oblastima međusobno povezanim zajedničkom tematikom, a cijene su prilagođene firmama i pojedincima za eventualnu nabavku putem sajta.

Takođe, važno je napomenuti da je tokom trajanja međunarodnog naučno – stručnog skupa Institut iskoristio priliku da se oglasi i putem medija, kroz saradnju sa Ecoportalom.me koji je bio jedan od učesnika skupa. U intervjuu u pomenutom mediju između ostalog naglašen je i značaj Eurokodova.

5.5.2 Obilježavanje 15 godina postojanja Instituta

Povodom obilježavanja 15 godina postojanja Instituta za standardizaciju Crne Gore, 16. maja 2022. godine, upriličena je svečanost u hotelu Ramada, u Podgorici.

Događaju su prisustvovali gosti iz zemlje i regiona. Na svečanosti je govorila generalna direktorica Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju u Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma, naglasivši da je: “Vlada Crne Gore osnovala Institut i povjerila mu značajan zadatak da osmisli, organizuje i izvrši što bržu harmonizaciju crnogorskih standarda i srodnih dokumenata sa međunarodnim i evropskim standardima i srodnim dokumentima, poštujući pravila standardizacije međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju.”

Skup je pozdravila član CEN Odbora (CEN Board member) i direktorica Instituta za standardizaciju Srbije. Naglasila je da su pred Institutom značajne obaveze i da punopravno članstvo zahtijeva neuporedivo više resursa i aktivnosti na praćenju tokova i obaveza prema evropskoj standardizaciji. Ona je istakla značaj standardizacije za razvoj društva u cjelini i iskazala zadovoljstvo dugogodišnjom saradnjom sa Institutom za standardizaciju Crne Gore.

Prisutne je u ime Instituta pozdravio direktor i istakao: “Institut je od osnivanja pripremio, donio i objavio, preko 24 000 MEST standarda i srodnih dokumenata. Institut svojom misijom nastoji da bar većina njih, u narednom periodu, umjesto u registru Instituta, budu u planovima, poslovnim procesima, tehničkoj dokumentaciji, internim pravilima svih poslovnih organizacija, vladinih institucija, nevladinih organizacija, malih i srednjih preduzeća i generalno na svim nivoima, državnom i lokalnom, kao i u privatnim poslovnim subjektima i javnom sektoru.”

Predsjednicima Tehničkih komiteta Instituta, direktor Instituta je uručio zahvalnice za predan rad i doprinos razvoju crnogorske standardizacije.

5.5.3 24. Nacionalni i 10. Međunarodni naučno-stručni skup pod nazivom “*Sistem kvaliteta uslov za uspješno poslovanje i konkurentnost*”

U periodu od 18. do 20. maja 2022. godine na Kopaoniku je održan 24. Nacionalni i 10. Međunarodni naučno-stručni skup pod nazivom “Sistem kvaliteta uslov za uspješno poslovanje i konkurentnost” u organizaciji Asocijacije za kvalitet i standardizaciju Srbije. Cilj ovog skupa bio je da okupi zainteresovane i predstavi najnovija znanja i dostignuća u oblasti infrastrukture kvaliteta sa svrhom unapređivanja standardizacije, kvaliteta i poslovanja radi konkurentnog uključivanja nacionalnih privreda i društava na međunarodna tržišta. S tim u vezi, neophodno je da ova misija bude sistemski prihvaćena kao jedan od institucionalnih prioriteta kako za privredne subjekte tako i za državne institucije i druge društvene organizacije u sveukupnom smislu, koje bi i u ovom segmentu prilagodile svoj sistem standardima EU.

Skupu su, prisustvovali i predstavnici Instituta za standardizaciju Crne Gore, a stručni rad zaposlenog u Institutu je objavljen u zvaničnom Zborniku naučnih radova i predstavlja jedan od ukupno 32 stručna rada prezentirana na naučno-stručnom skupu.

5.5.4 ISO obuka „Razvoj okvira kompetencija za osobe uključene u razvoj standarda“

Predstavnik Instituta prisustvovao je ISO obuci u Ženevi, u periodu od 04.09.2022. do 08.09.2022. godine, na kojoj je obrađena tema „Razvoj okvira kompetencija za osobe uključene u razvoj standarda“. U okviru predviđene teme analizirala se DACUM tehnika „Razvoj nastavnog plana i programa“, koja predstavlja tehniku grupnog odlučivanja i pristupa se analizi zanimanja, odnosno radnih zadataka dužnosti, zadataka, znanja, vještina, osobina i stavova zaposlenih.

5.5.5 Posjeta Institutu za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije

U okviru zvanične posjete Institutu za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije (ISRSM), predstavnici Instituta za standardizaciju Crne Gore, prisustvovali su u svojstvu gostiju 20. sjednici Skupštine ISRSM, koja je održana dana 20.12.2022. godine u Skoplju. Institut za standardizaciju Crne Gore i Institut za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije su u završnom dijelu sjednice potpisali Sporazum o poslovno-tehničkoj saradnji, koji će unaprijediti međusobnu saradnju na nivou institucija i država. Potpisivanju sporazuma je prisustvovala i gđa Hristina Odžaklijevska, zamjenica ministra ekologije, kao i gđa Jadranka Gilev, novoizabrana predsjednica Skupštine ISRSM.

5.5.7 Vebinari/Seminari

Institut je tokom 2022. godine uspješno organizovao pet niže navedenih obuka kao vebinare i seminare.

Datum održavanja seminara	Naziv obuka organizovanih kao Vebinar i Seminar
16.03.2022.	Bezbjednost hrane na temeljima HACCP sistema prema prema novim zahtjevima, CXC 1-1969:2003, 2020 – Codex 2020,
18.10.2022.	Analiza zahtjeva standarda MEST EN ISO 9001:2016 i preporuke za njegovu primjenu,
03.11.2022.	Analiza zahtjeva standarda MEST ISO 45001:2018 - Sistemi menadžmenta bezbjednošću i zdravljem na radu - Zahtjevi sa uputstvom za korišćenje i preporuke za njegovu primjenu,
25.11.2022.	Analiza standarda MEST EN ISO/IEC 27001:2019, Informaciona tehnologija - Bezbjednosne tehnike - Sistemi za upravljanje bezbjednošću informacija – Zahtjevi,
14.12.2022.	MEST EN ISO 14001:2016, Sistemi menadžmenta životnom sredinom - Zahtjevi sa uputstvom za korišćenje.

1 – Obuka na temu: „**Bezbjednost hrane na temeljima HACCP sistema prema novim zahtjevima CXC 1-1969:2003, 2020-Codex 2020**“ organizovana je od strane Instituta i održana dana 16.03.2022. godine (putem video link-a). Obuka je bila namijenjena svim subjektima

(FBO - Food Business Operators) koji proizvode, pripremaju, poslužuju, transportuju ili skladište hranu. U prvom redu webinar je bio namjenjen menadžerima i HACCP team liderima koji u svojim organizacijama rukovode procesima za bezbjednost hrane.

Cilj obuke bio je predstavljanje novog dokumenta Codex 2020, koji definiše principe i određene prilagođene ili dodatne zahtjeve u odnosu na isti dokument iz 2003. godine.

Obuku je ispratio 51 učesnik kao i 6 zaposlenih u ISME.

2 – Obuka na temu: **„Analiza zahtjeva standarda MEST EN ISO 9001:2016 i preporuke za njegovu primjenu“** organizovana je od strane Instituta i održana dana 18.10.2022. godine u hibridnom mod-u (prisustvovanje obuci i učešće putem video link-a). Obuka je bila namijenjena svim subjektima koji su sertifikovani prema EN ISO 9001:2015, kao i organizacijama koje planiraju da implementiraju sistem menadžmenta kvalitetom u svoje organizacije, a naročito predstavnicima rukovodstva za sistem menadžmenta kvalitetom, predstavnicima rukovodstva za druge sisteme (ISMS, EMS i OHSAS), menadžerima kvaliteta ili drugih sistema menadžmenta, kao i svima koji se bave QMS. Cilj obuke bio je omogućavanje učesnicima da steknu nova znanja, kojima će unaprijediti i olakšati primjenu sistema menadžmenta kvalitetom (QMS) u svojim organizacijama. Koncipirana je tako da bude od koristi kako učesnicima koji su već upoznati sa standardom i koji žele da poboljšaju QMS, pružajući im priliku za diskusiju o problemima u tumačenju pojedinih zahtjeva standarda sa kojima se sreću u praksi, tako i onima koji se tek upoznaju sa standardom i kojima su potrebna objašnjenja u primjeni ovog standarda.

Obuku je ispratilo 16 učesnika, kao i 8 zaposlenih u ISME.

3 – Obuka na temu: **„Analiza zahtjeva standarda MEST ISO 45001:2018 - Sistemi menadžmenta bezbjednošću i zdravljem na radu - Zahtjevi sa uputstvom za korišćenje i preporuke za njegovu primjenu“** organizovana je od strane Instituta i održana dana 03.11.2022. godine u hibridnom modu (prisustvovanje obuci i učešće putem video linka). Obuka je bila namijenjena predstavnicima rukovodstva za sistem menadžmenta bezbjednošću i zdravljem na radu, predstavnicima rukovodstva za integrisane sisteme menadžmenta (IMS), predstavnicima rukovodstva za druge sisteme menadžmenta (QMS i EMS), internim provjeravačima sistema menadžmenta zaštitom zdravlja i bezbjednošću na radu, kao i svima ostalima koji se bave bezbjednošću i zdravljem na radu. Cilj obuke bio je omogućavanje učesnicima da steknu nova znanja, kojima će unaprijediti i olakšati primjenu standarda ISO 45001 u svojim organizacijama. Koncipirana je tako da bude od koristi kako učesnicima koji su već upoznati sa standardom i koji žele da poboljšaju sektor zaštite i bezbjednosti na radu, pružajući im priliku za diskusiju o problemima u tumačenju pojedinih zahtjeva standarda sa kojima se sreću u praksi, tako i onima koji se tek upoznaju sa standardom i kojima su potrebna objašnjenja u primjeni ovog standarda.

Obuku je ispratilo 16 učesnika, kao i 8 zaposlenih u ISME.

4 – Obuka na temu: **„Analiza standarda MEST EN ISO/IEC 27001:2019 - Informaciona tehnologija - Bezbjedonosne tehnike - Sistemi za upravljanje bezbjednošću informacija - Zahtjevi“** organizovana je od strane Instituta i održana dana 25.11.2022. godine u hibridnom modu (prisustvovanje obuci i učešće putem video linka). Obuka je bila koncipirana na način

da bude od praktične koristi za sve učesnike, a posebno iz reda rukovodioca sistema bezbjednosti informacija, IT menadžerima, menadžerima rizikom, HR menadžerima, finansijskim menadžerima, konsultantima sistema menadžmenta informacija, kao i ostalim zaposlenima u organizacijama koji su profesionalno angažovani na poslovima bezbjednosti informacija, podataka i sistema.

Cilj obuke bio je da učesnicima približi značaj i benefite od primjene ovog standarda koji propisuje zahtjeve za organizacije koje žele da uspostave, primijene, održe i u kontinuitetu poboljšavaju sistem upravljanja bezbjednošću informacija (ISMS).

Obuku je ispratilo 44 učesnika, kao i 12 zaposlenih u ISME.

5 – Obuka na temu: „**MEST EN ISO 14001:2016, Sistemi menadžmenta životnom sredinom - Zahtjevi sa uputstvom za korišćenje**” organizovana je od strane Instituta i održana dana 14.12.2022. godine u hibridnom modu (prisustvovanje obuci i učešće putem video linka).

Cilj obuke bio je da se učesnici upoznaju za najvažnijim elementima ovog standarda, kao i sa smjernicama i sugestijama šta je svaka organizacija u obavezi da definiše, koje se mjere i i rizici mogu preduzeti kako bi se negativni uticaji na životnu sredinu smanjili i u konačnom eliminisali.

Obuku je ispratilo 39 učesnika, kao i 8 zaposlenih u ISME.

5.5.8 Ostale promotivne aktivnosti

Direktor Instituta je kroz gostovanje u jutarnjem programu Gradske televizije Podgorica, početkom marta 2022. godine, predstavio značaj standarda za bezbjednost hrane.

Imajući u vidu značaj primjene standarda iz oblasti bezbjednosti hrane, a neposredno pred početak turističke sezone, direktor Instituta za standardizaciju je, početkom aprila 2022. godine, kroz intervju [Radio -Televiziji Nikšić](#), ukazao na značaj standarda i njihovu primjenu, s posebnim osvrtom na standarde iz oblasti bezbjednosti hrane (MEST EN ISO 22000:2019).

Dana 14. oktobra 2022. godine, obilježen je Svjetski dan standarda, uz poruku „Zajednička vizija za bolji svijet – Standardi za ciljeve održivog razvoja“. Ciljevi održivog razvoja (SDG – Sustainable Development Goals), koji projektuju rješavanje društvenih neravnoteža, razvoj održive ekonomije i usporavanje stope klimatskih promjena, vrlo su ambiciozni i da bi se do njih došlo biće potrebna saradnja mnogih javnih i privatnih partnera, te korišćenje svih dostupnih alata, uključujući međunarodne standarde i ocjenu usaglašnosti. Međunarodni standardi, koji se usvajaju na nacionalnom nivou kao nacionalni MEST standardi, doprinose postizanju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih nacija.

Institut je dana 24. oktobra obilježio na svojim veb platformama Svjetski dan informacija o razvoju, koji obilježavaju Ujedinjene nacije, sa ciljem da se stvori svijest o problemima oko razvoja u različitim nacijama i kako ih prevazići, kao što su nedovoljni resursi, infrastruktura, obrazovanje, kapaciteti, investicije i povezanost.

Takođe, 9. decembra 2022. godine, Institut je na svojim veb i društvenim platformama obilježio Međunarodni dan borbe protiv korupcije i iskoristio priliku da javnosti predstavi

standarde kao korisne alate u borbi protiv mita i korupcije, u prvom redu standard MEST ISO 37001, koji pruža alate za borbu protiv mita i podstiče širu primjenu ovog standarda, daje uputstvo za uspostavljanje, primjenjivanje, održavanje, preispitivanje i poboljšavanje sistema menadžmenta protiv mita i može pomoći u uvođenju mjera, pomoću kojih se sprečava mogućnost za podmićivanje i smanjuju rizici koji su povezani sa tim. Zahtjevi ovog standarda su generički tako da je standard primjenljiv na sve organizacije, nezavisno od tipa i veličine, bez obzira da li su iz javnog, privatnog ili neprofitnog sektora.

5.5.9 Obuke zaposlenih

Zaposleni Instituta su aktivno učestvovali, u zavisnosti od predmeta interesovanja i oblasti kojom se bave, na obukama koje su organizovane od strane Privredne komore Crne Gore, interno u Institutu na seminarima na kojima je Institut angažovao eksterne predavače i, kao što je već rečeno, kroz obuku od strane ISO-a.

Takođe, zaposleni u svim sektorima Instituta uzeli su učešće u svim obukama koje je Institut organizovao za eksterne zainteresovane strane tokom cijele 2022. godine. Osnovni kriterijum za učešće bila je zainteresovanost za predmetnu oblasti i teme koje su se obrađivale na obukama.

5.6 Međunarodna saradnja u oblasti standardizacije

Institut u kontinuitetu saraduje sa međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država.

5.6.1 Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO)

Institut je tokom 2022. godine izvršavao sve obaveze koje se tiču članstva u Međunarodnoj organizaciji za standardizaciju – ISO u kojoj je punopravni član od jula 2021. godine.

Redovno se glasalo o nacrtima međunarodnih standarda i srodnih dokumenata i učestvovalo u radu ISO radnih tijela. Ostvarivana je intezivna komunikacija sa Centralnim sekretarijatom ISO-a u Ženevi i sekretarijatima tehničkih komiteta i potkomiteta. Pripremano je učešće u radu Generalne skupštine ISO-a, kao i komiteta DEVCO čiji rad ISME prati od 2007. godine.

Nacionalni tehnički komiteti Instituta iz oblasti turizma, prehrambenih proizvoda, energetske efikasnosti i nafte i naftnih derivata aktivno su učestvovali u procesu razvoja međunarodnih standarda i obezbijedili su sve potrebne nacionalne stavove uzimajući u obzir ekonomske, socijalne i ekološke prioritete Crne Gore.

Više informacija o radu stručnih tijela Instituta dato je u Izveštaju o realizaciji Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu, koji razmatra i usvaja Vlada Crne Gore, na predlog Upravnog odbora.

U skladu sa obavezama koje proističu iz statusa punopravnog člana u ISO-u, delegacija na čelu sa direktorom Instituta prisustvovala je 44. zasjedanju Generalne skupštine ISO-a i 56. zasjedanju Komiteta za zemlje u razvoju (ISO/DEVCO).

Prvi put od osnivanja, ovlašćeni predstavnik Instituta ostvario je pravo glasanja tokom donošenja ključnih odluka Generalne skupštine, vezano za izbor predsjednika ISO-a i drugih ključnih funkcionera ISO-a, kao i u vezi procesa standardizacije.

Institut je, u svojstvu punopravnog člana Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO), tokom 2022. godine, aktivno učestvovao na online mjesečnim sastancima koje je organizovao ISO za zemlje članice iz regiona Evrope i Centralne Azije. Sastanci su organizovani u cilju unapređenja saradnje sa drugim nacionalnim tijelima za standardizaciju i podizanja svijesti o regionalnim i međunarodnim aktivnostima iz oblasti standardizacije.

5.6.2 Međunarodna elektrotehnička komisija (IEC)

Institut za standardizaciju Crne Gore je pridruženi član (Associate member) IEC-a od 1.1.2009. godine. Nacionalni komitet za elektroenergetiku Crne Gore (NEC) čine članovi koji su predstavnici Univerziteta Crne Gore, Ministarstva ekonomije (sada Ministarstva ekonomskog razvoja), Privredne komore Crne Gore, Centra za zaštitu potrošača, MONTINSPEKT-a i Instituta za razvoj i istraživanje u oblasti zaštite na radu.

U skladu sa pravilima standardizacije, članstvo Instituta podrazumijeva imenovanje crnogorskih predstavnika koji će zastupati nacionalna stanovišta po pitanju donošenja međunarodnih standarda iz oblasti elektrotehnike.

Sekretarka Nacionalnog komiteta za elektroenergetiku Crne Gore (NEC) učestvovala je na više "online" foruma sekretara NCa koji su, tokom 2022. godine, organizovani od strane IEC.

5.6.3 Evropski komitet za standardizaciju (CEN) i Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC)

Jedan od glavnih ciljeva Instituta je da postane punopravni član Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN) i Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).

Institut je aplicirao za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju 27. decembra 2021. godine. U periodu 13-14. juna 2022. godine sprovedeno je ocjenjivanje Instituta, od strane CEN/CENELEC ocjenjivača, sa ciljem da se provjeri ispunjenost zahtjeva za punopravno članstvo u CEN/CENELEC (Crveni tip).

Tim ocjenjivača je dao pozitivno mišljenje vezano za poslovne procese ISME-a, uspostavljeni dokumentovani sistem menadžmenta, unapređenje IT sistema i istaknute su dobre prakse koje Institut sprovodi posebno u odnosu na potrebe mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Cori.

Identifikovano je ukupno osam neusaglašenosti koje se odnose na Zakon o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21) i na potrebu izrade plana usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva koji se pozivaju na JUS standarde.

Institut je Izvještaj sa ocjenjivanja i zvanični stav Evropskih organizacija za standardizaciju (CEN/CENELEC) dostavio organima upravljanja, Skupštini i Upravnom odboru Instituta,

Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvu evropskih poslova i Ministarstvu vanjskih poslova sa namjerom da ukaže na hitnost preuzimanja korektivnih mjera i otklanjanja neusaglašenosti koje predstavljaju barijeru za punopravno članstvo Instituta u CEN/CENELEC, a samim tim i za ispunjavanje obaveze koju Evropska komisija nameće Crnoj Gori kroz Pregovaračko poglavlje 1: Slobodan protok roba i usluga.

Nadležni za poslove standardizacije, u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, iskazali su namjeru da menadžmentu CEN/CENELEC-a dodatno pojašne odredbe Zakona o standardizaciji („Sl. list CG“, br. 145/21), i o tome je informisano Ministarstvo vanjskih poslova.

Prema zvaničnom Izveštaju CEN/CENELEC Menadžment Centra za IV kvartal 2022. godine, ISME je na nacionalnom nivou usvojio ukupno 90.73% evropskih standarda i srodnih dokumenata, od kojih je 89.91% CEN standarda iz oblasti opšte standardizacije i 92.47% CENELEC standarda iz oblasti elektrotehnike.

Institut preko nacionalnih tehničkih komiteta prati preko 100 evropskih stručnih tijela (CEN/TC, CLC/TC).

U periodu od 22. do 24. juna u Pragu (Republika Češka) je održano 57. zasjedanje Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), 63. zasjedanje Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC) i 13. Generalna skupština CEN i CENELEC.

Ovim događajima, u organizaciji Češke kancelarije za standarde, metrologiju i ispitivanja (ÚNMZ), prisustvovali su i predstavnici ISME direktor i šefica Odjeljenja za međunarodnu saradnju.

Prisustvo Generalnoj skupštini je iskorišćeno za razmjenu iskustava sa direktorima drugih nacionalnih tijela iz regiona i Evrope, ali i razgovor sa generalnom direktoricom CEN-CENELEC-a i direktorom za članstvo i upravljanje u CEN-CENELEC-u. Obzirom da je ISME podnio aplikaciju za punopravno članstvo u CEN-CENELEC-u krajem 2021. godine, ovo je bila prilika da se iznesu dosadašnja iskustva tokom rada na inicijalnom kolegijalnom ocjenjivanju (13-14 jun 2022.) sa ocjenjivačima koje je imenovao CEN-CENELEC i ujedno daju smjenice za dalji rad u tom pravcu.

5.6.4 Evropska organizacija za telekomunikacije - ETSI

ETSI je organizacija koja donosi globalno važeće standarde za Informaciono komunikacione tehnologije (ICT). ETSI radi kao nezavisna i neprofitabilna organizacija sa sjedištem u Sophia Antipolis u Francuskoj. ETSI je službeno priznat od strane Evropske unije kao Evropska organizacija za standarde.

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost je na 64. sjednici Generalne skupštine Evropskog instituta za telekomunikacione standarde (ETSI) održanoj 18-19. 11.2014. godine u Sophia Antipolis, u Francuskoj, postala punopravni član ETSI.

Institut za standardizaciju Crne Gore, od januara 2015. godine, ima status nacionalne organizacije za standardizaciju (NSO).

Zaključno sa decembrom 2022. godine na nacionalnom nivou usvojeni su svi ETSI standardi i srodni dokumenati za kojima je pokazano interesovanje.

5.6.5 Komisija Codex Alimentarius

U toku 2022, godine zaposlena u Sektoru za standarde (Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu, hemijsku, drvnu industriju i šumarstvo) je uredno ažurirala sve mejlove i prosljediivala informacije Upravi za bezbjednost hrane i Kancelariji Svjetske zdravstvene organizacije, koja se nalazi u Podgorici.

5.7 Saradnja sa nacionalnim tijelima za standardizaciju drugih država

Delegacija Instituta je u periodu 19-22.12.2022. godine posjetila Institut za standardizaciju Republike Sjeverne Makedonije i tom prilikom potpisan je Sporazum o poslovno tehničkoj saradnji koji će unaprijediti međusobnu saradnju na nivou institucija i država.

Institut je u proteklom periodu koordinirao sa aktivnostima Nacionalne radne grupe koja je na regionalnom nivou (Crne Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina) aktivno učestvovala u izradi nacionalnih Aneksa za nadzemne električne vodove (NNA) evropskog standarda EN 50341-1:2012.

Saradnja između nacionalnih tijela za standardizaciju je podržana projektom koji je finansiran od strane njemačke organizacije National Metrology Institute of Germany (PTB).

Institut u radu ove ad-hoc grupe učestvuje preko predstavnika sljedećih organizacija:

- Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS) doo,
- Crnogorski elektroprenosni sistem (CGES) AD, Podgorica
- Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju.

5.8 Saradnja i novi ugovori na nacionalnom nivou

Polazeći od činjenice da Institut za standardizaciju Crne Gore, kao dio zvanične infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori, programskim sadržajima na mjerljiv način utiče na unapređenje sveukupnog društvenog pa samim tim i poslovnog ambijenta, u kontinuitetu je posvećen unapređenju saradnje sa društvenim i privrednim asocijacijama u cilju jačanja svijesti o značaju procesa standardizacije.

Dana 24. novembra 2022. godine potpisan je Sporazum o saradnji između Intituta i Crnogorskog udruženja poslodavaca (CUP), kojim se definišu smjernice za saradnju na polju uspostavljanja odgovarajućih mehanizama za razmjenu informacija i iskustava, ali i za realizuju aktivnosti od obostranog značaja, stremeći kontinuiranom unapređenju društvenog ambijenta za odživ razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori.

5.9 Poslovi podrške državnoj upravi

Tokom 2022. godine Institut je intenzivno sarađivao sa organima državne uprave, pružajući konstantnu podršku iz domena standardizacije.

Institut je dao doprinos u realizaciji više nacionalnih strategija/akcionih planova, te donošenjem standarda pružao podršku pri implementaciji tehničkog zakonodavstva. Na taj način je olakšan i ubrzan proces usklađivanja nacionalnog tehničkog zakonodavstva sa evropskom pravnom tekovinom.

Institut je tokom 2022. godine bio orjentisan na obezbjeđivanje raznih benefita mikro, malim i srednjim preduzećima i organizovan je značajan broj edukativnih događaja na teme standarda.

Takođe, dat je doprinos realizaciji Programa razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore 2021-2023. godine s Akcionim planom, koji je usvojen od strane Vlade Crne Gore.

Predstavnica Instituta, sekretarka nacionalnog tehničkog komiteta za turizam i srodne usluge, uključena je u Radnu grupu za razvijanje, uvođenje i primjenu zdravstveno sanitarnih epidemioloških protokolarnih standarda u turističko ugostiteljskim objektima (MERT) radi uspješnijeg sprovođenja Akcionog Plana Strategije razvoja turizma Crne Gore 2022-2025, (tačke 1.2.1 i 3.2.1) sa ciljem da predstavi dokumenta koja su usvojena preko tehničkog komiteta.

Uspostavljena je saradnja sa Inovacionom radnom grupom za prioritetnu oblast "Održivi i zdravstveni turizam" (u okviru Strategije pametne specijalizacije) koja je prepoznala Institut i tehnički komitet iz oblasti turizma kao bitnu spregu u razvoju održivog i zdravstvenog turizma, posebno kada je riječ o standardima koji doprinose povećanju kvaliteta usluga, a koje treba da primjenjuju subjekti koji se bave ili planiraju da se bave turizmom uključujući i zdravstveni/spa/wellness turizam.

Institut je tokom 2022. godine imao 2 predstavnika u Radnoj grupi za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji (u daljem tekstu: Radna grupa) za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 1 – Sloboda kretanja robe. Tokom 2022. godine uredno su pripremani izvještaji o realizovanim aktivnostima Instituta i prisustvovalo se sjednicama radne grupe.

U II kvartalu 2022. godine Institut je uputio dopis ministarstvima i tijelima državne uprave, sa zahtjevom da dostave Institutu spiskove standarda koji su im potrebni kao podrška u postupku pripreme zakonodavstva iz njihove nadležnosti, a u cilju uključivanja potrebnih standarda u Program rada i plan donošenja crnogorskih standarda za 2023. godinu. Svi zahtjevi koji su dostavljeni uključeni su u Godišnji plan donošenja standarda za 2023. godinu.

Institut je intezivno sarađivao sa Ministarstvom ekonomskog razvoja i turizma, koje je nadležno za oblast infrastrukture kvaliteta, a aktivno se sarađivalo i sa ostalim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave.

6 IMOVINA INSTITUTA

U periodu od 31.12.2022. godine do 19.01.2023. godine u Institutu je izvršen popis opreme, kancelarijskog materijala, sitnog inventara, gotovine u blagajni i na žiro-računu, kao i popis obaveza sa stanjem na dan 31.12.2022. godine.

Popis je urađen u skladu sa Odlukom o popisu i obrazovanju komisije za popis br. 03-082-998/22 od 02.12.2022. godine i Uputstvom za rad komisije za popis br. 03-082-998-2/22 od 02.12.2022. godine.

Komisija je utvrdila da ne postoje razlike između stvarnog i knjigovodstvenog stanja u dijelu popisane opreme, kancelarijskog namještaja i sitnog inventara.

Nabavna vrednost opreme, kancelarijskog namještaja i nematerijalnih ulaganja, iznosila je 350.403,10 €, a sadašnja vrednost je 146.625,96 €.

Napomena: Više informacija nalazi se u Finansijskom izvještaju za 2022. godinu.

7 PROSTORNI KAPACITETI

Institut je u 2022. godini nakon višegodišnje potražnje za uslovnijim poslovnim prostorijama neophodnim za nesmetan rad, funkcionisanje i potrebe istog, uspio da se preseli u nove poslovne prostorije. Naporima menadžmenta u cilju pronalaženja uslovnijih poslovnih prostorija u periodu od 24 - 28 juna obavljeno je preseljenje Instituta u nove prostorije koje se nalaze na adresi Jovana Tomaševića br. 6 u Podgorici, u iznajmljenom prostoru zgrade Crvenog krsta Crne Gore. Time je Institut dobio u zakup nove poslovne prostore gdje je moguće organizovati kvalitetnije uslove za rad organa upravljanja, nacionalnih tehničkih komiteta i zaposlenih Instituta. Novi poslovni prostor obezbjeđuje Institutu salu za sastanke, prostor za održavanje seminara, vebinara, obuka, što Institut u prethodnom periodu nije posjedovao, te je imao poteškoća u organizovanju istih. Preseljenje Instituta je poboljšalo uslove rada ali ne i trajno riješilo pitanje sopstvenog poslovnog prostora.

8 OSTALE AKTIVNOSTI

Tokom 2022. godine nastavljen je projekat IPA 2014 " Technical Assistance for Alignment and Implementation of the EU Internal Market Acquis IPA 2014 EuropeAid/137978/IH/SER/ME Service Contract N° CFCU/MNE/060, koji su sprovodili IBF International Consulting (IBF), Eurecna S.A i Slovenački Institut za kvalitet i metrologiju (SIQ).

Institut je kroz navedeni projekat, tokom 2021. godine, pripremio aplikativni fajl za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju (CEN-CENELEC) i u decembru 2021. aplicirao prema CEN-CENELECu.

Institut je u junu 2022. godine ocjenjivan prema kriterijumima definisanim u CEN-CENELEC Vodiču 22:2021.

9 ZAKLJUČAK

Iako je 2022. godina bila otežana zbog ekonomske situacije i inflacije u zemlji izazvane ratom u Ukrajini koji je izazvao poremećaje kako na međunarodnom i domaćem nivou i tržištu, zalaganjem cijelog kolektiva Instituta za standardizaciju Crne Gore, te ukupnim doprinosom 2022. godina uspješno je okončana posmatrano sa više aspekata.

Važno je istaći da je Institut tokom 2022. godine organizovao i održao nekoliko obuka vebinara/seminara koji su uspješno realizovani i pored otežanih uslova kako u kadrovskom tako i u prostornom i tehničkom smislu, a od kojih je Institut imao finansijske prihode.

Institut nema odgovarajuće sopstvene uslove veliku salu neophodnu za izvođenje edukativnih obuka kada je u pitanju veći broj polaznika, već za isto mora prostor unaprijed obezbjediti. Ovaj problem je prisutan od osnivanja, jer Institut i dalje iznajmljuje poslovne prostorije i nije trajno riješio pitanje sopstvenog poslovnog prostora.

Radi unapređenja prodaje i implementacije standarda Institut teži da poveća broj standarda koji se objavljuju na crnogorskom jeziku. Sigurni smo da bi to doprinijelo popularizaciji i većoj implementaciji standarda, za šta treba obezbijediti više resursa (finansijskih i kadrovskih).

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2022. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 2023. godine

Sadržaj:

1	PRAVNI OSNOV.....	3
2	FINANSIRANJE U 2022. GODINI.....	4
2.1	Primici.....	4
2.2	Izdaci.....	7
2.3	Članarine.....	11
3	NEIZMIRENE OBAVEZE	13
3.1	OBAVEZE ZA NEIZMIRENE POREZE I DOPRINOSE (<i>iz prethodnih godina</i>)	13
4	IMOVINA INSTITUTA.....	14
5	ODNOS NOVČANIH TOKOVA U 2021. I 2022. GODINI	14
6	NOVČANI TOK U 2022. GODINI	17
7	ZAKLJUČAK.....	18

1 PRAVNI OSNOV

Shodno članu 7 Zakona o standardizaciji ("Sl. list CG", br. 145/21 od 31.12.2021) poslove standardizacije u Crnoj Gori, kao svoju osnovnu djelatnost, obavlja Institut za standardizaciju Crne Gore (u daljem tekstu: Institut), kao nezavisno nacionalno tijelo za standardizaciju koje vrši poslove od javnog interesa.

Osnivač Instituta je Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Osnivač).

Institut se upisuje u Centralni registar privrednih subjekata.

Institut je jedino nacionalno tijelo za standardizaciju u Crnoj Gori. Registrovan je u Centralnom registru privrednih subjekata, sa registarskim brojem: 100000144, matičnim brojem/PIB: 02659638, pod šifrom djelatnosti 8413 - Uređenje poslovanja i doprinos uspješnijem poslovanju u oblasti ekonomije, kao Ostali oblici obavljanja privredne djelatnosti.

Članom 16 stav 1 tačka 4 Zakona predviđeno je da Upravni odbor "utvrđuje izvještaj o realizaciji Programa rada, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i Finansijski izvještaj za prethodnu godinu i dostavlja ih Osnivaču na razmatranje i usvajanje".

Članom 18 stav 1 tačka 6 Zakona predviđeno je da direktor Instituta "priprema i dostavlja Upravnom odboru: Program rada kao i njegove izmjene i dopune, Godišnji plan i Finansijski plan; Izvještaj o realizaciji Programa rada, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i Finansijski izvještaj za prethodnu godinu."

Članom 20 Zakona se definiše finansiranje Instituta, "Prihodi koji se ostvare naplatom članarina u Institutu, prodajom crnogorskih standarda, srodnih dokumenata i drugih publikacija, pružanjem usluga od strane Instituta i drugi prihodi ostvareni u skladu sa zakonom su prihodi budžeta Crne Gore."

Shodno ovakvom pravnom okviru Institut je pripremio ovaj Finansijski izvještaj.

2 FINANSIRANJE U 2022. GODINI

U 2022. godini Institut za standardizaciju Crne Gore se finansirao u skladu sa članom 20 Zakona o standardizaciji ("Sl. list CG", br. 145/21 od 31.12.2021) kojim je predviđeno da se sredstva za rad Instituta obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore.

Sredstva se obezbjeđuju radi:

- sprovođenja aktivnosti utvrđenih Programom rada i Godišnjim planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata,
- plaćanja članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju i
- sprovođenja međunarodne saradnje u ime Crne Gore u oblasti standardizacije.

Sredstva su i tokom 2022. godine Institutu transferisana preko Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma (u daljem tekstu MER), nadležnog za poslove infrastrukture kvaliteta. Transferi su redovno uplaćivani svakog mjeseca na žiro-račun Instituta kod poslovne banke.

Prodaja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i standarda i srodnih dokumenata drugih nacionalnih tijela za standardizaciju sa kojima Institut ima potpisane ugovore o saradnji, kao i usluga koje iz ove oblasti Institut pruža zainteresovanim stranama, vršila se u skladu sa:

- Cjenovnikom standarda i srodnih dokumenata koji je usvojen od strane Upravnog odbora i objavljen u „Sl. list CG“, br. 29/08;
- Cjenovnikom ostalih usluga Instituta za standardizaciju Crne Gore, koji je usvojen od strane Upravnog odbora i objavljen u „Sl. list CG“, br. 81/21 i
- potpisanim ugovorima o saradnji sa pojedinim subjektima.

Kvalitetnijoj dostupnosti standarda i usluga doprinijela je implementacija informatičke platforme, tako da je Institut bio u mogućnosti da obezbijedi zainteresovanim stranama u Crnoj Gori bilo koji standard koji im je potreban, bez obzira na autora i izvor i to na veoma kvalitetan i pouzdan način. Posebno je važno naglasiti da informatička platforma obezbjeđuje pružanje usluge svim zainteresovanim stranama na bilo kojoj destinaciji koja ima pristup internetu.

Visina članarine, tokom 2022. godine, za članove Instituta, definisana je Odlukom o visini članarine za 2022. godinu u Institutu za standardizaciju br. 02-070-12/22 od 25.03.2022. godine. Za privredna društva, preduzeća i druga pravna lica koja ostvaruju dobit visina članarine utvrđuje se na osnovu broja zaposlenih. Za pravna lica koja ne ostvaruju dobit visina članarine se određuje na osnovu vrste njihove djelatnosti.

2.1 Primici

Primici koje je Institut ostvario tokom 2022. godine mogu se podijeliti, generalno, na:

- **namjenske** – primici iz Budžeta i
- **sopstvene** - primici od:
  - prodaje standarda i srodnih dokumenata,
  - članarine,

- usluga,
- refundacija bolovanja i drugih izvora u skladu sa Zakonom.

Tabela 1: Pregled primitaka u 2022. godini

R. br.	Vrsta primitaka	Iznos u (€):
I	Namjenski	438.000,00
	<i>opredijeljeno Budžetom</i>	<i>360.000,00</i>
	<i>dodatna sredstva MER (u skladu sa Finansijskim planom)</i>	<i>78.000,00</i>
II	Sopstveni (1+2+3+4)	44.587,94
1	Prihodi od djelatnosti Instituta	29.298,45
	<i>prodaja standarda</i>	<i>19.212,05</i>
	<i>pružanje usluga</i>	<i>30,00</i>
	<i>kotizacije za seminar</i>	<i>9.806,00</i>
	<i>onlajn čitanje standarda</i>	<i>250,40</i>
2	Članarine	2.961,00
3	Refundacija bolovanja	12.025,99
4	Ostalo	302,50
Ukupni primici (I + II)		482.587,94

Namjenski (primici iz Budžeta i preusmjeravanjem MER):	438.000,00 €
---	---------------------

Zakonom o budžetu za 2022. godinu (Sl. list CG", br. 144/21 od 31.12.2021, 55/22 od 26.05.2022, 109/22 od 03.10.2022) Institutu je za realizaciju Programa rada i Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, opredijeljeno 360.000,00 €.

Finansijskim planom Instituta za 2022. godinu projektovano je da bi za realizaciju Programa rada i Plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, bilo potrebno obezbijediti iznos od 495.117,15 €.

Uzimajući u obzir visinu sredstava opredijeljenih Zakonom o budžetu i planirana sredstva koja bi se ostvarila sopstvenom djelatnošću Upravni odbor Instituta je, na sjednici održanoj 08.12.2021. godine, prilikom razmatranja Finansijskog plana za 2022. godinu donio zaključak da je neophodno obratiti se Osnivaču kako bi se obezbijedila dopunska tj. nedostajuća sredstva u iznosu od 78.000,00 €.

Posle intenzivnih komunikacija, pojašnjenja i obrazloženja, o potrebi opredjeljenja dopunskih sredstava, Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma je Institutu odobrilo dodatnih 78.000,00€. Zahvaljujući naporima Ministarstva i Akreditacionog tijela Crne Gore obezbijedena su sredstva u iznosu od 20.000,00 € preraspodjelom iz sredstava Akreditacionog tijela, koja su transferisana Institutu u julu mjesecu, a preostalih 58.000,00 € nedostajućih sredstava obezbijedeno je i transferisano u decembru mjesecu 2022. godine iz budžeta.

Sopstveni (primici ostvareni djelatnošću Instituta)	44.587,94 €
--	--------------------

Primici koji se ostvaruju djelatnošću Instituta obuhvataju:

<i>a. prodaja standarda i srodnih dokumenata</i>	<i>19.212,05 €</i>
--	--------------------

U 2022. godini prodato je **292** standarda po cijenama definisanim Cjenovnikom¹.

<i>b. pružanje usluga</i>	<i>30,00 €</i>
---------------------------	----------------

U 2022. godini zainteresovane strane (po zahtjevu) dobijale su informacije o pojedinim usvojenim standardima. Navedena usluga naplaćivana je u skladu sa Cjenovnikom² ostalih usluga.

<i>c. kotizacija za seminare</i>	<i>9.806,00 €</i>
----------------------------------	-------------------

Imajući u vidu djelatnost Instituta, ali i potrebe zainteresovanih strana, odnosno tržišta i okruženja, jasno je da postoji potreba za većom edukacijom i promocijom standarda. Ovo naravno i u dijelu samog promovisanja oblasti koje standardi obuhvataju ali i konkretnih znanja iz primjene i implementacije standarda.

Posjećenost i finansijski pokazatelji su potvrdili neophodnost organizacije ovakvih događaja, što će Institut nastaviti i ubuduće.

Tabela 2: Datumi održavanja seminara

Datum održavanja seminara	Naziv seminara
16.03.2022.	Bezbjednost hrane na temeljima HACCP sistema prema prema novim zahtjevima CXC 1-1969:2003,2020, General Principles of Food Hygiene
18.10.2022.	Analiza zahtjeva standarda MEST EN ISO 9001:2016, Sistemi menadžmenta kvalitetom – Zahtjevi i preporuke za njegovu primjenu
03.11.2022.	Analiza zahtjeva standarda MEST ISO 45001:2018 – Sistemi menadžmenta zaštitom zdravlja i bezbjednošću na radu – Zahtjevi sa uputstvom za upotrebu
25.11.2022.	Analiza standarda MEST EN ISO/IEC 27001:2019 – Informaciona tehnologija – Bezbjednosne tehnike – Sistemi za upravljanje bezbjednošću informacija – Zahtjevi
14.12.2022.	Analiza zahtjeva standarda MEST EN ISO 14001:2016, Sistemi menadžmenta životnom sredinom – Zahtjevi sa uputstvom za korišćenje

¹ Cjenovnik standarda i srodnih dokumenata koji je usvojen od strane Upravnog odbora i objavljen u „Sl. listu CG“ br. 29/08

² Cjenovnikom ostalih usluga Instituta za standardizaciju Crne Gore, koji je usvojen od strane Upravnog odbora i objavljen u „Sl. listu CG“ br. 81/21

<i>d. usluga onlajn čitanja standarda</i>	250,40 €
---	----------

Ovo je još jedna od usluga koju je Institut obezbijedio kroz novu IT platformu čime su stvoreni uslovi za pružanje dodatnih usluga pristupa za pregled i čitanje standarda kojima raspolaže Institut u elektronskom obliku, bez obzira na tip klijenta (u tehnološkom smislu) koji ih koristi. Ovo je usluga, na čijoj popularizaciji i dostupnosti treba raditi, kako bi postigli što veće iskorišćenje.

<i>e. članarine</i>	2.961,00 €
---------------------	------------

U 2022. godini uplatu članarine³ je izvršilo 18 članova Instituta i to: Privredna Komora, Građevinski fakultet, Mašinski fakultet, Institut Sigurnost, ABG Test, Knauf, Montinspekt, Građevinski institut Montenegro, Institut za javno zdravlje CG, JU Zavod za geološka istraživanja, Jugopetrol AD, Zavod za metrologiju, Inženjerska komora, EPCG, Boro Lučić i Uprava javnih radova, Institut za transport i ISO Mont.

<i>f. refundacija bolovanja</i>	12.025,99 €
---------------------------------	-------------

<i>g. ostalo</i>	302,50 €
------------------	----------

Ukupni primici u 2022. godini iznosili su: **482.587,94 €**.

2.2 Izdaci

Izdaci se odnose na troškove neophodne za funkcionisanje Instituta i prikazani su u sljedećoj tabeli:

Tabela 3: Pregled izdataka u 2022. godini

R. br.	Vrsta izdataka	Iznos u (€):
1.	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	272.915,15
	<i>a. neto zarade</i>	201.408,60
	<i>b. porez na zarade</i>	10.779,30
	<i>c. doprinosi na teret zaposlenog</i>	39.969,95
	<i>d. doprinosi i dr dažbine na teret poslodavca</i>	18.952,86
	<i>e. opštinski prirez</i>	1.804,44
2.	Ostala lična primanja	63.315,68
	<i>a. naknade članovima Upravnog odbora Instituta</i>	40.563,55
	<i>b. isplate po Ugovoru o djelu</i>	12.564,08
	<i>c. naknada članovima Skupštine Instituta</i>	1.092,14
	<i>d. ostale isplate</i>	9.095,91
3.	Izdaci za materijal i usluge:	49.283,39
	<i>a. troškovi materijala</i>	2.861,75

³ U skladu sa Pravilnikom o članstvu u Institutu za standardizaciju Crne Gore br 46/I/21 od 03.02.2021. godine.

	<i>b. troškovi službenih putovanja</i>	7.247,98
	<i>c. troškovi reprezentacije</i>	8.247,18
	<i>d. troškovi energije</i>	5.361,54
	<i>e. troškovi komunikacije i troškovi poštarine</i>	3.254,32
	<i>f. troškovi bankarskih usluga</i>	1077,54
	<i>g. troškovi usluga taksi prevoza</i>	91,15
	<i>h. troškovi ugovorenih usluga</i>	21.141,93
4.	Članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju	73.684,94
5.	Tekuće održavanje opreme	1.209,40
6.	Izdaci za rentu	24.433,51
7.	Ostali izdaci	7.520,63
8.	Oprema	11.190,14
	Ukupni izdaci:	503.552,84

Najveći dio sredstava se odnosi na zarade. U Institutu je tokom 2022. godine bilo 19 stalno zaposlenih. Mjesečne zarade su redovno isplaćivane kao i svi pripadajući doprinosi, u skladu sa propisima.

Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	272.915,15 €
---	---------------------

Struktura troškova koji se odnose na zarade je sljedeća:

<i>a. neto zarade</i>	201.408,60 €
<i>b. porez na zarade</i>	10.779,30 €
<i>c. doprinosi na teret zaposlenog</i>	39.969,95 €
<i>d. doprinosi i dr. dažbine na teret poslodavca</i>	18.952,86 €
<i>e. opštinski prirez</i>	1.804,44 €

Troškovi bruto zarada u 2022. godini su manji u odnosu na 2021. godinu, i pored povećanja troškova neto zarada, usled promjena u načinu obračuna zarada početkom 2022. godine. Naime, ukinut je obračun doprinosa na zdravstveno osiguranje i uveden klizni porez (zavisno od visine primanja) što je uslovalo povećanje neto zarada zaposlenih, a smanjilo obaveze prema Državi.

Ostala lična primanja	63.315,68 €
------------------------------	--------------------

U okviru stavke ostalih ličnih primanja obuhvaćene su isplate naknada članovima Upravnog Odbora, isplate po osnovu Ugovora o djelu, isplata naknade članovima Skupštine Instituta i ostale isplate.

<i>a. Naknade članovima Upravnog odbora</i>	40.563,55 €
---	-------------

Upravni odbor Instituta ima pet članova i to: dva predstavnika Osnivača (Vlade Crne Gore), jednog predstavnika zaposlenih u Institutu i dva predstavnika ostalih zainteresovanih strana (članovi Instituta).

Na ime naknada članovima Upravnog odbora Instituta u 2022. godini isplaćeno je 38.331,35 €.

- Isplata naknada predsjedniku i članovima UO vršena je u skladu sa članom 30 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 16/16, 83/16, 21/17, 42/17, 12/18, 39/18, 42/18, 34/19, 130/21, 146/21, 92/22 i 152/22) i Odlukom o organizovanju Instituta za standardizaciju Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 87/22).

Ovom stavkom obuhvaćna je i uplata zaostalih doprinosa bivšem članu UO (na njegov zahtjev) zbog odlaska u penziju u iznosu od 2.232,20€.

<i>b. Isplata naknade članovima Skupštine Instituta</i>	<i>1.092,14 €</i>
---	-------------------

Na osnovu člana 8 Odluke o organizovanju Instituta za standardizaciju Crne Gore („Sl list CG“, br. 87/22), člana 18 Zakona o standardizaciji („Sl list CG“, br. 145/21), a u vezi sa verifikovanom listom članova Skupštine Instituta br. 49/I/21 od 05.10.2021. godine donijeta su Rješenja o isplati naknade za rad u Skupštini Instituta za mjesec oktobar 2022. godine.

<i>c. Isplata po osnovu Ugovora o djelu</i>	<i>12.564,08 €</i>
---	--------------------

Tokom 2022. godine u Institutu je poslove vezane za informacioni sistem obavljao izvršilac po osnovu Ugovora o djelu. Za tu namjenu, shodno potpisanim Ugovorima o djelu, isplaćeno je 8.932,34 €.

U maju mjesecu 2022. godine obilježeno je 15 godina od osnivanja Instituta što je, između ostalog, uslovilo zaključivanje Ugovora o djelu radi obavljanja dijela poslova u cilju organizacije tog događaja. U tu svrhu isplaćeno je 1.986,09 €.

Kao što je navedeno, Institut je u toku 2022. godine organizovao pet seminara iz oblasti standardizacije. Realizacija seminara zahtijevala je angažovanje predavača sa kojima su zaključivani Ugovori o djelu. Po tom osnovu isplaćeno je 1.645,65 €.

Sve navedeno je uslovilo značajno povećani izdatak po osnovu isplata po Ugovoru o djelu u odnosu na 2021. godinu.

<i>d. Ostale isplate</i>	<i>9.095,91 €</i>
– <i>po Ugovoru o dopunskom radu</i>	<i>677,41 €</i>
– <i>pomoć zaposlenom u slučaju smrti člana porodice</i>	<i>2.700,00 €</i>
– <i>isplata varijabile zaposlenima</i>	<i>4.818,50 €</i>
– <i>ostale isplate⁴</i>	<i>900,00 €</i>

Stavka ostale isplate takođe je uvećana u odnosu na 2021. godinu. Razlozi za uvećanje su:

- U finansijskom izvještaju za 2021. godinu varijabila isplaćena zaposlenima prikazana je u sklopu „Bruto zarada“. Shodno sugestiji člana UO, ove godine taj izdatak prikazan je u okviru „Ostalih isplata“

⁴ Povodom 8. marta zaposlenim ženskog pola isplaćeno je po 60 €

- Tokom 2022. godine ukazala se više puta potreba za isplatom pomoći zaposlenom u slučaju smrti člana porodice.

Izdaci za materijal i usluge	49.283,39 €
-------------------------------------	--------------------

Ovom stavkom obuhvaćeni su troškovi:

1) troškovi materijala	2.861,75 €
2) troškovi službenih putovanja	7.247,98 €
3) troškovi reprezentacije	8.247,18 €
4) troškovi energije	5.361,54 €
5) troškovi komunikacije i troškovi poštarine	3.254,32 €
6) troškovi bankarskih usluga	1.077,54 €
7) troškovi usluga taksi prevoza	91,15 €
8) troškovi ugovorenih usluga	21.141,94 €

1) *Izdaci za materijal* odnose se na troškove kancelarijskog materijala, materijala potrebnog za održavanje higijene, utrošenog materijala za održavanje opreme i službenog vozila i troškovi režijskog materijala.

2) *troškovi službenih putovanja:*

- U periodu od 08-12.03.2022. godine u Kolašinu je održan stručni skup “Građevinarstvo, nauka i praksa” na kome je učestvovao i dio zaposlenih u Institutu.
- U periodu od 17.05 – 20.05.2022. godine na Kopaoniku je održano savjetovanje o kvalitetu kome su prisustvovali direktor i jedan od zaposlenih koji je imao svoju prezentaciju i rad na tom događaju.
- U periodu od 22.06 – 25.06.2022. godine u Pragu je održana Generalna skupština CEN/CENELEC kojoj su prisustvovali direktor i šefica odeljenja za međunarodnu saradnju.
- U periodu od 04.09. 2022. do 08.09.2022. godine, održana je ISO obuka u Ženevi, na kojoj je obrađena tema „Razvoj okvira kompetencija za osobe uključene u razvoj standarda“. Ispred Instituta je prisustvovao vodeći inženjer u Sektoru za standarde Instituta. Dio troškova je finansirao ISO.
- Godišnja generalna Skupština Međunarodne organizacije za standardizaciju ISO održana je u periodu od 19.09.2022. do 23.09.2022. godine, u Abu Dabiju (UAE), Institut je stekao status punopravnog člana ISO organizacije u julu 2021. godine i po prvi put, od osnivanja, je imao pravo glasanja u procesu donošenja ključnih odluka, izboru predsjednika i ključnog osoblja Organizacije. Skupštini je prisustvovao direktor sa pomoćnicom direktora iz Sektora za standarde.

3) *Izdaci za reprezentaciju odnose se na troškove:*

Stavka ugostiteljskih usluga sadrži troškove vezane za organizaciju obilježavanja 15. godina od osnivanja Instituta, catering usluge prilikom organizacije seminara u Institutu i troškove reprezentacije prilikom poslovnih posjeta predstavnika tijela za standardizaciju iz okruženja.

4) *Troškovi energije obuhvataju:*

troškove električne energije	3.345,44 €
troškove goriva za službeno vozilo	2.016,10 €

5) *Troškovi komunikacije i troškovi poštarine* obuhvataju plaćanja u vezi fiksnih i mobilnih telefona, naknade provajderu za korišćenje internet veze i plaćanje PTT troškova prilikom slanja dokumentacije.6) *Troškovi bankarskih usluga* obuhvataju izdatke u vezi provizija banke za domaći i inostrani platni promet7) *Troškovi usluga taksi prevoza*8) *Troškovi ugovorenih usluga* čine najveći izdatak u okviru stavke "Izdaci za materijal i usluge". Najveći izdatak odnosi se na troškove selidbe iz starog poslovnog prostora kada je bilo potrebno odraditi ne samo fizički premještaj opreme i namještaja već i određene radove kako bi se stari prostor ostavio u prihvatljivom stanju i novi prostor prilagodio potrebama Instituta. Za ove svrhe utrošeno je 7.419,93 €.

Kako je Institut aplicirao za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju CEN/CENELEC tokom 2022 godine obavljeno je ocjenjivanje u prostorijama Instituta od strane predstavnika navedenih organizacija. Troškove ocjenjivanja snosio je Institut i oni su iznosili 7.190,15 €.

Za potrebe obilježavanja 15 godina od osnivanja Instituta kao i na kraju poslovne 2022. godine izvršena je nabavka reklamnog materijala. Za tu namjenu utrošeno je 2.972,38 €.

Mjesečne premije osiguranja za zaposlene i osiguranje službenog vozila	1.321,44 €
Troškovi komunalnih usluga	1.137,40 €
Troškovi oglasa u sredstvima javnog informisanja	450,00 €
Avio karte za predavača na seminaru koji je organizovao Institut, mjesečne pretplate za zoom aplikaciju	590,14 €
Advokatske usluge	60,50 €

2.3 Članarine

Članarine u međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju	73.684,94 €
ISO	23.985,28 €
CEN	13.415,00 €
CENELEC	13.415,00 €
IEC	22.869,66 €

Institut je član međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju:

- od 01. jula 2021. godine Institut je punopravni član (Full member) svjetske organizacije za standardizaciju (ISO);
- od 01. jula 2008. godine Institut je pridruženi član (Affiliate member) evropskog komiteta za standardizaciju (CEN);
- od 01. januara 2009. godine Institut je pridruženi (Associate member) u Međunarodnoj elektrotehničkoj komisiji (IEC) i
- od 01. jula 2009. godine Institut je pridruženi član (Affiliate member) u evropskom komitetu za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC).

Svake godine Institut plaća članarine međunarodnim i evropskim organizacijama za standardizaciju: ISO, IEC, CEN, CENELEC.

Iznos ovih članarina utvrđuje se za svaku poslovnu godinu uzimajući u obzir veličinu zemlje, broj stanovnika, BDP (bruto društveni proizvod) i druge parametre.

<i>Tekuće održavanje opreme</i>	1.209,40 €
--	-------------------

Troškovi ove stavke odnose se na registraciju službenog vozila, servis i čišćenje klima uređaja, nadogradnju računarske mreže i sl.

<i>Izdaci za rentu</i>	24.433,51 €
-------------------------------	--------------------

Institut nema svoje poslovne prostorije. Do juna mjeseca korišćene su prostorije na adresi VII Omladinske 28 i po osnovu zakupa tog poslovnog prostora uplaćeno je 9.213,27 €. Nakon toga iznajmljen je drugi poslovni prostor, na adresi Jovana Tomaševića br 6 gde je po osnovu zakupa uplaćeno 14.000,00 €.

Na ime troškova zakupa garažnog mjesta za službeno vozilo plaćeno je 580,40 €.

Na ime troškova zakupa parking mjesta za službeno vozilo plaćeno je 314,84 €.

Na ime troškova zakupa magacina, za čuvanje namještaja i opreme koja se trenutno ne koristi, plaćeno je 325,00 €.

<i>Ostali izdaci</i>	7.520,63 €
-----------------------------	-------------------

Održavanje softvera po Ugovorima 73/21 (DMS4ME, ERP4ME) i 804/21	5.516,80 €
--	------------

Takse	27,20 €
-------	---------

Ostalo - izdaci u okviru ove stavke odnose se na kupovinu zaštitnih maski, obnovu domena www.isme.me i obnovu sertifikata isme.me na godinu dana	1.976,63 €
--	------------

Stavka „Ostali izdaci“ u ukupnom iznosu veća je u odnosu na 2021. godinu za iznos isplaćen po osnovu održavanja softvera po Ugovorima 73/21 i 804/21. Troškovi nastali po tom osnovu u Izvještaju za 2021. godinu bili su obuhvaćeni stavkom „Tekuće održavanje“.

Oprema**11.190,14 €**

Tokom 2022. godine izvršena je nabavka dijela nedostajuće opreme i kancelarijskog namještaja i to: tri računara, tri lap-topa i dva štampača. Usled prelaska u drugi (veći) poslovni prostor ukazala se potreba za nabavkom nedostajućeg kancelarijskog namještaja (stolova, stolica i fijokara).

Troškovi ovih nabavki iznosili su 11.190,14 €.

Ukupni izdaci u 2022. godini iznosili su: **503.552,84 €**.

3 NEIZMIRENE OBAVEZE

Na dan 31.12. 2022. godine nije bilo neizmirenih obaveza prema dobavljačima.

U decembru 2022. godine kroz glavnu knjigu su proknjiženi računi za članarine prema ISO-u u iznosu od 22.698,35 € i prema IEC-u u iznosu od 21.309,98 € ali oni se odnose na 2023. godinu.

3.1 OBAVEZE ZA NEIZMIRENE POREZE I DOPRINOSE (iz prethodnih godina)

Obaveze za zaostale doprinose na dan 31.12.2022. godine iznosile su **25.058,50 €**.

Dio obaveza, u iznosu od 23.648,62 odnosi se na neuplaćene doprinose prilikom isplate varijabile zaposlenima na kraju 2014. i na kraju 2015. godine. Struktura dugovanja je sledeća:

Porez	1.941,35 €
Doprinosi na teret zaposlenog	14.115,39 €
Doprinosi na teret poslodavca	6.417,70 €
Opštinski prirez	1.174,18 €

Takođe, postoji i dio dugovanja za doprinose prema članovima prethodnog saziva Upravnog odbora Instituta u iznosu od **1.409,88 €**. Dug se odnosi na period od 07/2013. godine do 02/2016. godine⁵.

Stanje raspoloživih sredstava na dan 31.12.2022. godine u Institutu iznosi **8.311,55€**.

R. br.	Naziv stavke	Iznos (€)
	Žiro – račun	4.648,94
	Blagajna	0,21
	Blagajna uzajamne pomoći	3.450,00
	Devizni račun	7,10
	Biznis kartica	205,30
	Ukupno:	8.311,55

⁵ Do sada su izmirene obaveze za zaostale doprinose prema nekadašnjim članovima Upravnog odbora zbog njihovog odlaska u penziju.

4 IMOVINA INSTITUTA

U periodu od 30.12.2022. godine do 19.01.2023. godine u Institutu je izvršen popis opreme, kancelarijskog materijala, sitnog inventara, gotovine u blagajni i na žiro-računu, kao i popis obaveza sa stanjem na dan 31.12.2022. godine.

Popis je urađen u skladu sa Uputstvom o vršenju popisa br. 03-082-998-2/22 od 02.12.2022. godine.

Komisija je utvrdila da ne postoje razlike između stvarnog i knjigovodstvenog stanja u dijelu popisane opreme, kancelarijskog namještaja i sitnog inventara. Dat je predlog za otpis imovine koja je rashodovana i neispravna, čija (sadašnja) knjigovodstvena vrijednost 1.444,17 €.

Nabavna vrednost osnovnih sredstava Institututa iznosi 350.403,10 € a sadašnja vrednost je 146.625,96 €.

Naglašavamo činjenicu da je popis obuhvatio, osim sopstvenih ulaganja u imovinu institucije i opremu koju je Institut dobio donacijom kroz IPA projekat, a to se odnosi na računarsku opremu i mašine za digitalnu štampu.

5 ODNOS NOVČANIH TOKOVA U 2021. I 2022. GODINI

Institut je tokom 2022. godine, realizujući svoj Plan rada kroz predviđene aktivnosti, povećao i prihodnu i rashodnu stranu. Radi kvalitetnije procjene uspješnosti funkcionisanja Tabelom 5 je dat odnos realizovanih prihoda po stavkama u 2021-oj i 2022-oj godini i njihov procentualni odnos.

Tabela 4: Prikaz prihoda u 2021. i 2022. godini

R. br.	Vrsta prihoda	Plan 2021	Izvršenje 2021	Plan2022	Izvršenje 2022	%
1.	Namjenski prihodi	402.000,00	402.000,00	360.000,00	438.000,00	8,96%
	<i>Sredstva iz Budžeta</i>	<i>325.000,00</i>	<i>325.000,00</i>	360.000,00	<i>360.000,00</i>	<i>10,77%</i>
	<i>Dodatna sredstva - MER</i>		<i>77.000,00</i>	-	<i>78.000,00</i>	<i>1,3%</i>
2.	Prihodi od djelatnosti	21.500,00	36.150,13	33.617,15	29.298,45	-18,95%
	<i>prodaja standarda</i>	<i>20.000,00</i>	<i>16.945,78</i>	<i>20.617,15</i>	<i>19.212,05</i>	<i>13,37%</i>
	<i>pruzanje usluga</i>	<i>1.500,00</i>	<i>120,00</i>	<i>3.000,00</i>	<i>30,00</i>	<i>-7,5%</i>
	<i>kotizacija za seminar</i>		<i>3.951,00</i>	-	<i>9.806,00</i>	<i>148,19%</i>
	<i>onlajn čitanje standarda</i>		<i>133,35</i>	-	<i>250,40</i>	<i>87,78%</i>
	<i>Inž. Komora - po ugovoru</i>	<i>10.000,00</i>	<i>15.000,00</i>	<i>10.000,00</i>		
3.	Članarine	3.500,00	3.117,5	3.500,00	2.961,00	-5,02%
4.	Refundacija bolovanja		7.489,9		12.025,99	60,56%
5.	Prenos iz prethodne godine	36.249,28	36.249,28	20.000,00	29.276,45	-19,24%
6.	Ostalo			-	302,50	

UKUPNO RASPOLOŽIVO	473.249,28	485.006,81	417.117,15	511.864,39	5,54
---------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------

Tabela 5: Odnos primitaka od 2018. godine do 2022. godine

PRIMICI	2018	2019	2020	2021	2022
Sredstva Budžeta	702.007,06	610.000,00	373.047,29	402.000,00	438.000,00
Sopstvena sredstva	29.884,86	29.756,70	31.276,66	46.757,53	44.587,94
UKUPAN PRILIV:	731.891,84	639.756,70	404.323,95	448.757,53	482.587,94
<i>procenat učešća sopstvenih sredstava</i>	4,08%	4,65%	7,73%	10,41%	9,23 %
<i>bez refundacije bolovanja</i>	4,08%	3,58%	6,06%	8,70%	6,74%

Tabela 6: Uporedni odnos rashoda (izdataka) 2021-2022 godina

R. br.	Vrsta rashoda	Plan 2021	Izvršenje 2021	Plan2022	Izvršenje 2022	%
1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	295.096,22	289.790,06	295.096,22	272.915,15	-5,8%
	– troškovi neto zarada	178.088,00	175.167,45	178.088,00	201.408,60	14,9%
	– troškovi poreza na zarade	23.922,00	23.749,68	23.922,00	10.779,30	-54,6%
	– doprinosi na teret zaposlenog	63.794,90	62.868,22	63.794,90	39.969,95	-36,4%
	– doprinosi i dr dažbine na teret poslodavca	25.702,48	24.437,31	25.702,48	18.952,86	-22,4%
	– opštinski prirez	3.588,84	3.567,40	3.588,84	1.804,44	-49,4%
2	Ostala lična primanja	32.000,00	28.493,94	48.070,00	63.315,68	122%
	– naknade članovima UO Instituta,	28.000,00	25.958,88	44.070,00	40.563,55	56,2%
	– isplate po osnovu Ug. o djelu	2.000,00	1.185,06	2.000,00	12.564,08	960%
	– naknade članovima Skupštine Instituta				1.092,14	
	– ostale isplate	2.000,00	1.350,00	2.000,00	9.095,91	573,7%
3	Rashodi za materijal i usluge:	34.480,00	26.891,60	45.090,00	49.283,39	83,2%
	– rashodi za materijal	3.500,00	4.982,40	4.000,00	2.861,75	-42,5%
	– službena putovanja	5.000,00	382,64	10.000,00	7.247,98	
	– reprezentacija	2.000,00	4.266,62	3.000,00	8.247,18	93,2%
	– rashodi za energiju	3.900,00	4.827,07	4.600,00	5.361,54	-
	– troškovi komunikacije i troškovi poštarine	3.500,00	2.930,11	3.500,00	3.254,32	11,06%
	– bankarske usluge	1.800,00	927,01	1.500,00	1.077,54	16,2%
	– troškovi taksi usluga	150,00	109,35	150,00	91,15	-16,6%
	– ugovorene usluge	14.630,00	8.466,40	18.340,00	21.141,93	149,7
4	Članarine	63.276,08	62.965,88	69.390,93	73.684,94	17,02%
5	Tekuće održavanje	1.200,00	4.199,84	1.800,00	1.209,00	-71,2%
6	Izdaci za rentu	18.170,00	18.170,04	18.170,00	24.433,51	34,4%
7	Ostali troškovi	6.400,00	1.260,26	10.500,00	7.520,63	496,7%
8	Oprema	22.627,00	4.550,94	7.000,00	11.190,14	145,8%
9	Sitan inventar		289,80			
10	Sluzbeno vozilo		19.118,00			
Rashodi:		473.249,30	455.730,36	495.117,15	503.552,84	10,4%

6 NOVČANI TOK U 2022. GODINI

R. br.	Vrsta	Iznos u (€):
I	PRIMICI (€) (1+2+3+4+5+6)	511.864,39
1.	Prenos iz prethodne godine (<i>stanje 01.01.2022.</i>)	29.276,45
2.	Namjenski prihodi	438.000,00
3.	Prihodi od djelatnosti	29.298,45
	– prodaja standarda	19.212,05
	– pružanje usluga	30,00
	– kotizacija za seminar	9.806,00
	– onlajn čitanje standarda	250,40
4.	Članarine	2.961,00
5.	Refundacija bolovanja	12.025,99
6.	Ostalo	302,50
II	IZDACI (€) (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	503.552,84
1.	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	272.915,15
	– Neto zarade	201.408,60
	– Porez na zarade	10.779,30
	– Doprinosi na teret zaposlenog	39.969,95
	– Doprinosi i dr. dažbine na teret poslodavca	18.952,86
	– Prirez	1.804,44
2.	Ostala lična primanja	63.315,68
	– Ugovor o djelu	12.564,08
	– Upravni odbor	40.563,55
	– Naknada članovima Skupštine Instituta	1.092,14
	– Ostale isplate	9.095,91
3.	Izdaci za materijal i usluge	49.283,39
	– Troškovi materijala	2.861,75
	– Troškovi službenih putovanja	7.247,98
	– Troškovi reprezentacije	8.247,18
	– Troškovi energije	5.361,54
	– Troškovi komunikacije i troškovi poštarine	3.254,32
	– Troškovi usluga taksi prevoza	91,15
	– Troškovi bankarskih usluga	1.077,54
	– Troškovi ugovorenih usluga	21.141,93
4.	Tekuće održavanje	1.209,40
5.	Renta	24.433,51
6.	Članarine	73.684,94
7.	Ostali rashodi	7.520,63
9.	Oprema	11.190,14
III	UKUPNO UTROŠENA	503.552,84
IV	Prenos u sledeću godinu (<i>stanje 31.12.2022.</i>)	8.311,55
	UKUPNO (III + IV)	511.864,39

7 ZAKLJUČAK

Uvidom u Finansijski izvještaj za 2022. godinu dolazi se do zaključka da je došlo do povećanja i na prihodnoj (primici) i na rashodnoj (izdaci) strani, odnosno uvećani su i primici i izdaci.

Ukupni primici u 2022. godini povećani za 5,54% u odnosu na 2021. godinu.

Potrebno je istaći da su primici po osnovu sopstvene djelatnosti Instituta smanjeni iako je u 2022. godini došlo do povećanja prihoda od prodaje standarda za 13,37% i prihoda od kotizacija za seminare za 148,19%. Osnovni uzrok smanjenja je nepotpisivanje Ugovora sa Inženjerskom komorom. Naime, nakon implementacije informatičke platforme na sajtu www.isme.me, stvorili su se uslovi za pružanje dodatnih usluga koje su dostupne na mjestima korišćenja, u elektronskom obliku, bez obzira na tip klijenta (u tehnološkom smislu) koji ih koristi. To je omogućilo da Institut sa Inženjerskom komorom Crne Gore (IKCG) 30.06.2021. godine potpiše Ugovor o pružanju usluga pristupa za pregled i čitanje standarda kojima raspolaže Institut, a koji se odnose na oblast izgradnje objekata – svim aktivnim članovima Komore. To je uslovalo da je Institut u toku 2021. godine, po osnovu Ugovora sa IKCG ostvario priliv od 15.000,00 € a koji je izostao u 2022. godini. Takođe, priliv po osnovu uplata članarina tokom 2022. godine umanjen je za 5,02%.

Ukupni izdaci u 2022. godini povećani su za 10.4%. Detaljna analiza uporednog odnosa rashoda, po stavkama, data je u gore navedenoj tabeli.

Institut pokušava da maksimalno realno definiše Finansijske potrebe prilikom izrade Finansijskog plana i sagledavanja potrebnih finansijskih sredstava za realizaciju Programa rada i Plana donošenja standarda za svaku godinu.

Kako bi se pokušala izbjeći praksa da se svake godine traže i obrazlažu dodatna sredstva predlaže se objektivnije i realnije sagledavanje godišnjih potreba za sredstvima i od strane donosioca odluka vezanih za sredstva iz Budžeta, kako se funkcionisanje Instituta ne bi dovelo u pitanje i kako se ne bi narušila finansijska stabilnost koja se zahtijeva od strane evropskih tijela za standardizaciju čiji punopravni član želimo biti.

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI GODIŠNJEG PLANA DONOŠENJA CRNOGORSKIH STANDARDA I SRODNIH DOKUMENATA ZA 2022. GODINU

Predlog

Podgorica, _____ 2023. godine

Sadržaj:

1	PRAVNI OSNOV	3
2	REZIME	3
3	STRUČNA TIJELA INSTITUTA	3
4	ANALIZA REALIZACIJE PLANA DONOŠENJA CRNOGORSKIH STANDARDA I SRODNIH DOKUMENATA ZA 2022. GODINU	4
4.1	Pregled formiranih nacionalnih stavova i ukupnog broja donešenih crnogorskih standarda i srodnih dokumenata od strane stručnih tijela Instituta	6
4.2	Pregled strukture donešenih MEST po oblastima	8
4.3	Pregled harmonizovanih standarda	10
4.4	Pregled donešenih standarda prema jeziku dokumenta	13
4.5	Dinamika usvajanja evropskih standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom nivou u periodu 2018-2022	13

1 PRAVNI OSNOV

Institut za standardizaciju Crne Gore je samostalna neprofitna organizacija osnovana Odlukom o organizovanju Instituta i Zakonom o standardizaciji, radi ostvarivanja ciljeva standardizacije i donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata, kao i obavljanja drugih poslova iz oblasti standardizacije.

Osnivač Instituta je Vlada Crne Gore¹.

Zakonom o standardizaciji ("Sl. list CG", br. 145/21) uređuje se organizovanje i djelatnost nacionalnog tijela za standardizaciju Crne Gore, donošenje, objavljivanje, povlačenje i primjena crnogorskih standarda i srodnih dokumenata i druga pitanja od značaja za standardizaciju.

Članom 18 tačka 6 Zakona data je nadležnost direktoru Instituta da priprema i dostavlja Upravnom odboru Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Upravni odbor isti utvrđuje i šalje ga Osnivaču na razmatranje i usvajanje.

2 REZIME

Institut je uspješno realizovao Plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu i time obezbijedio kontinuitet ispunjavanja kriterijuma za punopravno članstvo u evropskim organizacijama za standardizaciju CEN i CENELEC, koji se odnosi na potreban procenat usvojenih evropskih standarda na nacionalnom nivou (min 80%).

Institut je zaključno sa decembrom 2022. godine publikovao ukupno 2 426 MEST, čime je premašen plan za 2022. godinu, kojim je bilo predviđeno donošenje minimum 2 400 crnogorskih standarda i srodnih dokumenata.

Takođe, zahvaljujući angažmanu eksperata, predsjednika i članova stručnih tijela Instituta, koji obavljaju poslove standardizacije na dobrovoljnom i volonterskom principu, sve obaveze formiranja nacionalnih stavova u procesu izrade međunarodnih standarda uspješno su realizovane.

3 STRUČNA TIJELA INSTITUTA

Institut, u skladu sa svojim nadležnostima, osniva stručna tijela u okviru kojih zainteresovane strane ostvaruju konsenzus po pitanjima u vezi sa standardizacijom na utvrđenom području rada.

Stručna tijela Instituta imaju jedinstvenu referentnu oznaku, naziv i utvrđeno područje rada.

U stručnim tijelima Instituta odvija se rad na izradi novih, preispitivanju i reviziji postojećih crnogorskih standarda i srodnih dokumenata. Stručna tijela Instituta prate i učestvuju u radu stručnih tijela međunarodnih i/ili evropskih organizacija za standardizaciju.

---

¹ Član 7 stav 2 Zakona o standardizaciji ("Sl. list CG", br. 145/21)

Učestvovanje predstavnika zainteresovanih strana u radu stručnih tijela Instituta je dobrovoljno.

Zaključno sa 2022. godinom Institut ima 17 tehničkih komiteta koji pokrivaju oblasti standardizacije od interesa za Crnu Goru.

Tehnički komiteti imaju preko **150** članova, sa visokom stručnom spremom iz različitih oblasti. Članovi su predstavnici različitih zainteresovanih strana (organi državne uprave, naučno-obrazovne institucije, NVO, privredna društva, PKCG, IKCG, mala i srednja preduzeća...)

Zaključno sa 2022. godinom aktivni tehnički komiteti su:

1. ISME/TK 001: Nafta i naftni derivati
2. ISME/TK 002: Eurokodovi
3. ISME/TK 003: Prehrambeni proizvodi
4. ISME/TK E 004: Sistemi upravljanja energijom i energetska efikasnost
5. ISME/TK 005: Upravljanje ljudskim resursima
6. ISME/TK E 006: Elektroenergetika
7. ISME/TK 007: Društvena odgovornost
8. ISME/TK 008: Oprema pod pritiskom
9. ISME/TK 009: Građevinski proizvodi
10. ISME/TK 010: Životna sredina i sistemi upravljanja zaštitom životne sredine
11. ISME/TK 011: Turizam i srodne usluge
12. ISME/TK 012: Sredstva i uređaji za skladištenje i transport
13. ISME/TK E 013: Informacione tehnologije
14. ISME/TK 014: Tehnologija zaštite zdravlja
15. ISME/TK 015: Drvo i proizvodi od drveta
16. ISME/TK 016: Kodifikacija jezika

❖ Komitet ISME/TK 017: Kvalitet rada u vaspitno-obrazovnim ustanovama je u mirovanju.

Stručni savjet za standarde na nacionalnom nivou sprovodi proces usvajanja publikovanih evropskih i međunarodnih standarda koji nijesu u nadležnosti nacionalnih tehničkih komiteta.

4 ANALIZA REALIZACIJE PLANA DONOŠENJA CRNOGORSKIH STANDARDA I SRODNIH DOKUMENATA ZA 2022. GODINU

Godišnjim planom za 2022. godinu bilo je predviđeno donošenje minimum **2 400 MEST**.

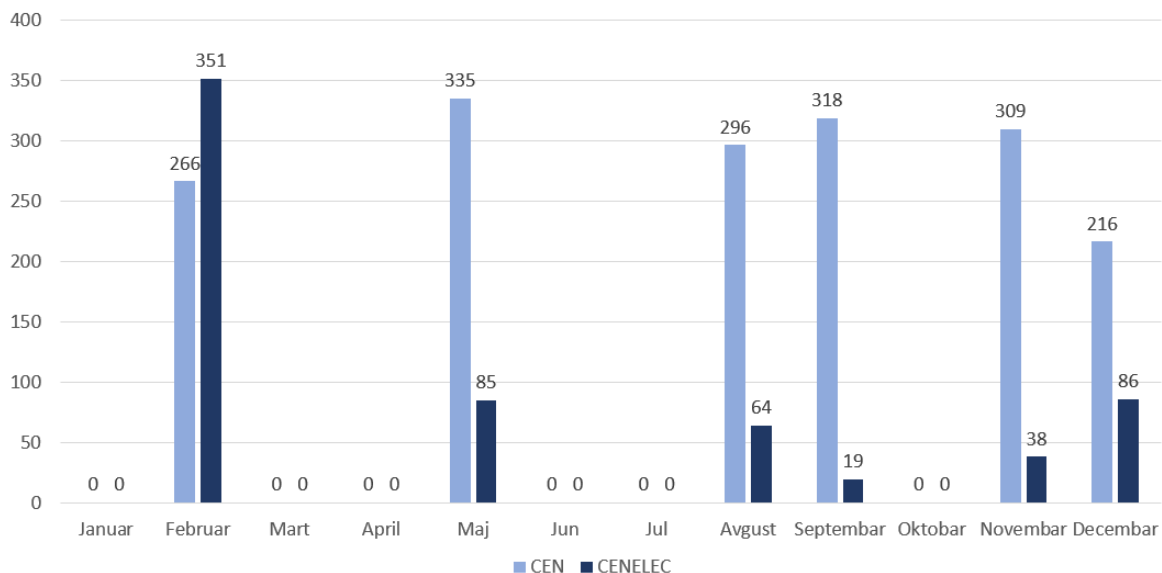
Institut je zaključno sa decembrom 2022. godine publikovao ukupno 2 426 MEST, čime je premašen plan za 2022. godinu.

Tokom 2022. godine organizovano je ukupno 6 javnih rasprava, a njihov raspored i trajanje prikazani su u Tabeli 1.

Tabela 1: Organizovane javne rasprave tokom 2022. godine

Oznaka	Od	Do
JR br. 1/2022	14.3.2022.	13.5.2022.
JR br. 2/2022	6.6.2022	5.8.2022
JR br. 3/2022	1.7.2022	30.8.2022
JR br. 4/2022	20.9.2022	19.11.2022
JR br. 5/2022	1.10.2022	30.11.2022
JR br. 6/2022	16.12.2022	15.2.2023

Rješenja o donešenim standardima i srodnim dokumentima br. 1/626/22 od 28.02.2022., br. 3/427/22 od 26.05.2022., br. 5/361/22 od 25.08.2022., br. 7/338/22 od 06.09.2022., br. 9/366/22 od 29.11.2022.god., br. 11/321/22 od 01.12.2022. god. publikovana su na sajtu Instituta za standardizaciju.

Dijagram 1: Grafički prikaz objavljenih MEST standarda (CEN i CENELEC) po mjesecima u 2022. godini

Radi utvrđivanja mogućnosti dalje primjene MEST standarda na bazi usklađenosti njihovog sadržaja sa razvojem nauke, tehnike, tehnologije i kulture, a u vezi s tim i potreba za preduzimanjem određenih aktivnosti, Institut je sa svojim stručnim tijelima organizovao postupak preispitivanja MEST standarda kako bi se obezbijedila relevantnost i aktuelnost u odnosu na evropsku i međunarodnu standardizaciju.

Nakon procesa preispitivanja povučeno je ukupno 584 MEST standarda i srodna dokumenta.

Rješenja o povučenim standardima i srodnim dokumentima br. 2/102/22 od 28.02.2022., br. 4/150/22 od 26.05.2022., br. 6/132/22 od 25.08.2022., br. 8/200/22 od 06.09.2022., br. 10/105/22 od 29.11.2022. publikovana su na sajtu Instituta.

Institut je tokom 2022. godine u kontinuitetu obavještavao CEN/CENELEC Menadžment centar, čije je sjedište u Briselu, o publikovanim crnogorskim standardima i srodnim dokumentima, koji su identični sa evropskim standardima i srodnim dokumentima.

Prema zvaničnom izvještaju CEN/CENELEC Menadžment centra, zaključno sa četvrtim kvartalom 2022. godine Institut je, na nacionalnom nivou, usvojio ukupno 90.73% evropskih standarda i srodnih dokumenata i to 89.91% CEN i 92.47% CENELEC standarda.

4.1 Pregled formiranih nacionalnih stavova i ukupnog broja donešenih crnogorskih standarda i srodnih dokumenata od strane stručnih tijela Instituta

Tokom 2022. godine uspješno su formirani nacionalni stavovi od strane tehničkih komiteta koji su P-member u međunarodnim stručnim tijelima za turizam i srodne usluge, prehrambene proizvode, energetska efikasnost i ispitivanje nafte i naftnih derivata.

U procesu sinhronizacije sa međunarodnom standardizacijom obrađeno je ukupno 104 predmeta Međunarodne organizacije za standardizaciju - ISO (preispitivanje 24 ISO standarda i srodnih dokumenata, utvrđivanje 13 nacrti/konačnih nacrti ISO standarda i 67 internih glasanja na nivou komiteta (CIB)), *Tabela 2, 3 i 4.*

Planom donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. godinu, bilo je predviđeno donošenje 487 standarda i srodnih dokumenata od strane tehničkih komiteta.

Tehnički komiteti su održali ukupno 38 sjednica u okviru kojih su razmotrili i usvojili ukupno 482 konačna nacrti MEST. Preko Stručnog savjeta za standarde planirano je donošenje 1935 MEST, a realizovano je ukupno 1944 MEST, *Tabela 5.*

Potrebno je uzeti u obzir činjenicu da određeni broj standarda, koji su bili sastavni dio Plana za 2022. godinu, nijesu publikovani na evropskom/međunarodnom, a samim tim ni na nacionalnom nivou. Takvi standardi su prebačeni u Plan za 2023. radi kontinuiranog nastavka sinhronizovane standardizacije. Takođe, tokom 2022. godine su proširivani programi rada Tehničkih komiteta iz razloga što se određeni broj standarda povukao na evropskom i međunarodnom nivou

Tabela 2: Performanse glasanja prilikom preispitivanja ISO standarda i srodnih dokumenata tokom 2022.g.

Oznaka ISME komiteta	Oznaka „mirror“ ISO komiteta	Status komiteta	Ostvareni broj glasanja	Sekretarijat međunarodnog komiteta	Zemlja sekretarijata ISO komiteta
ISME/TK 001	ISO/TC 28/SC 2	Aktivan	14	BSI	United Kingdom
ISME/TK 003	ISO/TC 34/SC 17	Aktivan	1	DS	Denmark
ISME/TK 011	ISO/TC 228	Aktivan	8	UNE	Spain
ISME/TK E 004	ISO/TC 301	Aktivan	1	ANSI	United States

Tabela 3: Performanse glasanja za nacrti i konačne nacrti ISO standarda i srodnih dokumenata tokom 2022.g.

Oznaka ISME komiteta	Oznaka „mirror“ ISO komiteta	Status komiteta	Ostvareni broj glasanja	Sekretarijat međunarodnog komiteta	Zemlja sekretarijata ISO komiteta
ISME/TK 001	ISO/TC 28/SC 2	Aktivan	3	BSI	United Kingdom
ISME/TK 011	ISO/TC 228	Aktivan	9	UNE	Spain
ISME/TK E 004	ISO/TC 301	Aktivan	1	ANSI	United States

Tabela 4: Performanse glasanja – CIB (interna glasanja komiteta) tokom 2022. godine

Oznaka ISME komiteta	Oznaka „mirror“ ISO komiteta	Status komiteta	Ostvareni broj glasanja	Sekretarijat međunarodnog komiteta	Zemlja sekretarijata ISO komiteta
ISME/TK 001	ISO/TC 28/SC 2	Aktivan	17	BSI	United Kingdom
ISME/TK 003	ISO/TC 34/SC 17	Aktivan	4	DS	Denmark
ISME/TK 011	ISO/TC 228	Aktivan	30	UNE	Spain
ISME/TK E 004	ISO/TC 301	Aktivan	16	ANSI	United States

Tabela 5: Broj publikovanih standarda i srodnih dokumenata u 2022. godini od strane stručnih tijela Instituta

OZNAKA I NAZIV STRUČNOG TIJELA INSTITUTA	Broj planiranih standarda	Broj realizovanih standarda
ISME/TK 001: Nafta i naftni derivati	28	27
ISME/TK 002: Eurokodovi	14	0
ISME/TK 003: Prehrambeni proizvodi	44	50
ISME/TK E004: Sistemi upravljanja energijom i energetska efikasnost	14	10
ISME/TK 005: Upravljanje ljudskim resursima	11	10
ISME/TK E 006: Elektroenergetika	16	26
ISME/TK 007: Društvena odgovornost	0	0
ISME/TK 008: Oprema pod pritiskom	98	75
ISME/TK 009: Građevinski proizvodi	46	40
ISME/TK 010: Životna sredina i sistemi upravljanja zaštitom životne sredine	55	52
ISME/TK 011: Turizam i srodne usluge	20	8
ISME/TK 012: Sredstva i uređaji za skladištenje i transport	54	54
ISME/TK E 013: Informacione tehnologije	19	37
ISME/TK 014: Tehnologija zaštite zdravlja	47	69

ISME/TK 015: Drvo i proizvodi od drveta	21	22
ISME/TK 016: Kodifikacija jezika	0	2
Stručni savjet za standarde	1935	1944

4.2 Pregled strukture donešenih MEST po oblastima

Plan donošenja crnogorskih standarda i srodnih dokumenata za 2022. je obuhvatio standarde iz različitih oblasti koje su definisane Međunarodnom klasifikacijom standarda (ICS)².

U Tabeli 6. dat je pregled klasifikacije publikovanih standarda i srodnih dokumenata u 2022. godini. Potrebno je napomenuti da jedan standard može imati više klasifikacionih brojeva tj. može pripadati većem broju standardizacijskih oblasti. Pri analizi ICS je uzet prvi klasifikacioni broj.

Tabela 6: ICS klasifikacija publikovanih standarda i srodnih dokumenata u 2022. godini

Oznaka	ICS KLASIFIKACIJA	Realizovano u 2022.
01	Opšte. Terminologija. Standardizacija. Dokumentacija	37
03	Sociologija. Usluge. Organizacija i upravljanje kompanijom. Administracija. Transport	49
07	Matematika. Prirodne nauke	12
11	Tehnologija zaštite zdravlja	130
13	Životna sredina. Zaštita zdravlja. Bezbjednost	222
17	Metrologija i mjerenje. Fizičke pojave	57
19	Ispitivanje	26
21	Mašine i mašinski elementi za opštu upotrebu	5
23	Pneumatski hidraulički sistemi i komponente za opštu upotrebu	72
25	Proizvodno inženjerstvo	68
27	Pretvaranje i prenos energije i toplote	22
29	Elektroenergetika	316
31	Elektronika	81
33	Telekomunikacije	214
35	Informaciona tehnologija. Kancelarijska oprema	46
37	Tehnologija slike	0

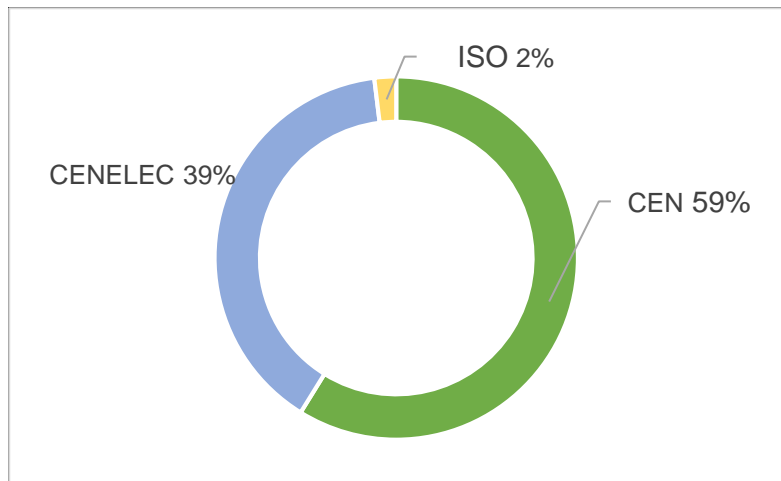
² Standardi se klasifikuju prema Međunarodnoj klasifikaciji standarda, (en. International Classification for Standards, ICS) i svakoj standardizacijskoj oblasti je dodijeljen klasifikacioni broj (odrednica).

39	Precizna mehanika. Draguljarstvo	3
43	Drumska vozila	17
45	Inženjerstvo šinskog saobraćaja	16
47	Brodogradnja i plovne konstrukcije	13
49	Vazduhoplovstvo i kosmonautika	495
53	Oprema za rukovanje materijalima	20
55	Pakovanje i distribucija roba	7
59	Tehnologija tekstila i tehnologija kože	17
61	Industrija odjeće	10
65	Poljoprivreda	11
67	Tehnologija prehrambenih proizvoda	43
71	Hemijska tehnologija	10
73	Rudarstvo i minerali	8
75	Nafta i srodne tehnologije	34
77	Metalurgija	17
79	Tehnologija drveta	5
81	Industrija stakla i industrija keramike	13
83	Industrija gume i industrija plastičnih masa	23
85	Tehnologija papira	6
87	Industrija boja	46
91	Građevinski materijali i visokogradnja	100
93	Građevinarstvo (niskogradnja i inženjerske konstrukcije)	30
95	Vojno inženjerstvo	0
97	Oprema za domaćinstvo. Odmor i razonoda. Sportovi	64
	Neklasifikovano	61
UKUPNO STANDARDA:		2426

Od ukupno 2426 MEST standarda i srodnih dokumenata, u odnosu na izvornog izdavača na nacionalnom nivou tokom 2022. godine usvojeno je:

- 1427 standarda i srodnih dokumenata koje je publikovao CEN,
- 952 standarda i srodnih dokumenata koje je publikovao CENELEC,
- 47 standarda koje je publikovao ISO. (*Dijagram 2.*)

Dijagram 2: Grafički prikaz publikovanih standarda i srodnih dokumenata u 2022. u odnosu na izvornog izdavača

4.3 Pregled harmonizovanih standarda

Slobodno kretanje robe je jedna od četiri osnovne slobode na jedinstvenom tržištu Evropske unije. Uklanjanje prepreka u trgovini postiže se harmonizacijom tj. usklađivanjem tehničkih propisa, uz osiguravanje visokog nivoa zaštite bezbjednosti, života i zdravlja ljudi, zaštite životinja i biljaka, zaštite životne sredine, zaštite potrošača i sl.

Put Crne Gore ka pridruživanju EU podrazumijeva pripremu za puno poštovanje zahtjeva konkurentnog jedinstvenog tržišta. U toku procesa pristupanja EU zemlje kandidati moraju usvojiti mjere kojima obezbjeđuju slobodu kretanja robe (odnosno trgovinu bez nepotrebnih tehničkih prepreka) vodeći pri tome računa da se na tržište stavljaju kvalitetni i bezbjedni proizvodi.

Horizontalni pravni okvir u ovoj oblasti uspostavljen je između ostalog donošenjem i Zakona o standardizaciji, koji obavezuje Institut da priprema, prihvata i izdaje crnogorske standarde za primjenu tehničkog zakonodavstva.

Regulativa o standardizaciji (EU) 1025/2012 postavlja okvir za evropski proces standardizacije koji omogućava Evropskoj komisiji da ovlasti tri evropske organizacije za standardizaciju (CEN, CENELEC i ETSI) da razviju evropske standarde kao podršku zakonodavstvu EU.

Dopuna regulative o standardizaciji (EU) 2022/2480 predviđa da, kada Evropska komisija zatraži standarde od ovih organizacija, ključne odluke u procesu razvoja standarda donose nacionalna tijela za standardizaciju zemalja članica EU i Evropskog ekonomskog prostora (EEA).

Nacionalna tijela za standardizaciju su u najboljoj poziciji da obezbijede inkluzivan proces uz uravnotežene konsultacije zainteresovanih strana i poštovanje svih vrijednosti EU. Ovo je posebno važno u strateškim oblastima, kao što je sajber bezbjednost.

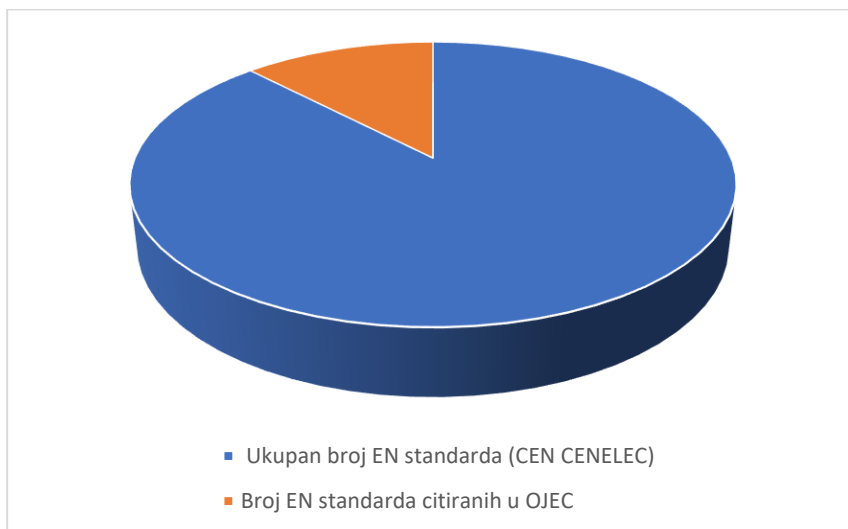
Spisak usvojenih harmonizovanih standarda koji prate određenu EU direktivu/regulativu objavljuje se u službenom listu EU (OJEU) prikazan je u Tabeli 7.

Tabela 7: Pregled broja harmonizovanih standarda po direktivama/regulativama

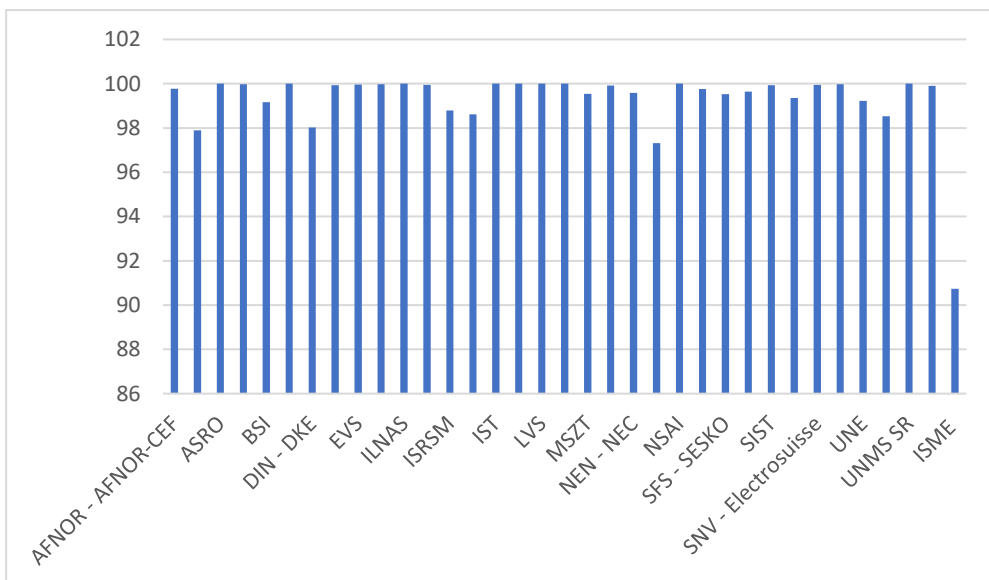
NAZIV EU DIREKTIVE/REGULATIVE	Broj harmonizovanih standarda citiranih u OJEU	Broj standarda koji nije citiran OJEU
Niski napon	928	21
Mašine	807	110
Građevinski proizvodi	374	0
Oprema pod pritiskom	203	1
Lična zaštitna oprema	186	17
Direktiva o medicinskim uređajima	145	1
Elektromagnetna kompatibilnost	143	4
Željeznice	119	2
Eksplzivne atmosfere	88	6
Opšta bezbjednost proizvoda	62	7
Eksplzivni za civilnu upotrebu	57	0
Rekreativna plovila	55	2
Akreditacija i nadzor nad tržištem	42	7
Direktiva o aktivnim implantabilnim medicinskim uređajima	38	0
Direktiva o in vitro dijagnostičkim medicinskim uređajima	36	0
Ekodizajn proizvoda koji koriste energiju	29	49
Regulativa medicinskih sredstava	27	1
IVD regulativa	20	1
Pirotehnički proizvodi	19	0
Energetsko označavanje	15	20
Žičare	11	0
Bezbjednost igračaka	11	1
Poštanske usluge	8	0
Liftovi	7	6
Mjerni instrumenti	6	10
Pakovanje	6	0
Radio oprema	5	2
Održiva upotreba pesticida	4	1
Jednostavne posude pod pritiskom	3	0
Neautomatske vage	2	0
REACH	2	1
Ograničenje opasnih supstanci	2	0
Kozmetički proizvodi	1	0
Plastika za jednokratnu upotrebu	0	1
Gasni uređaji	0	11

Zaključno sa decembrom 2022. godine od ukupnog broja evropskih standarda i srodnih dokumenata (23186) u Službenom listu EK publikovano je ukupno 3461 (ne uključujući ispravke). (Dijagram 4).

Napomena: Ukupan broj harmonizovanih standarda bez ispravki i uputstava iznosi 3225. Broj harmonizovanih standarda prikazanih u tabeli 7 iznosi 3461 iz razloga što je prisutna pojava da se isti standardi citiraju u više od jedne Direktive/regulative.

Dijagram 4: Portfolio ukupnog broja CEN CENELEC standarda u odnosu na broj harmonizovanih standarda Zaključno sa 2022. godinom Institut je na nacionalnom nivou usvojio 90.73% EN/HD čime je ispunjen jedan od uslova za punopravno članstvo u CEN/CENELEC-u. (Dijagram 5).

Dijagram 5: Procenat implementiranih EN/HD (%) od strane nacionalnih tijela članica EU i ISME

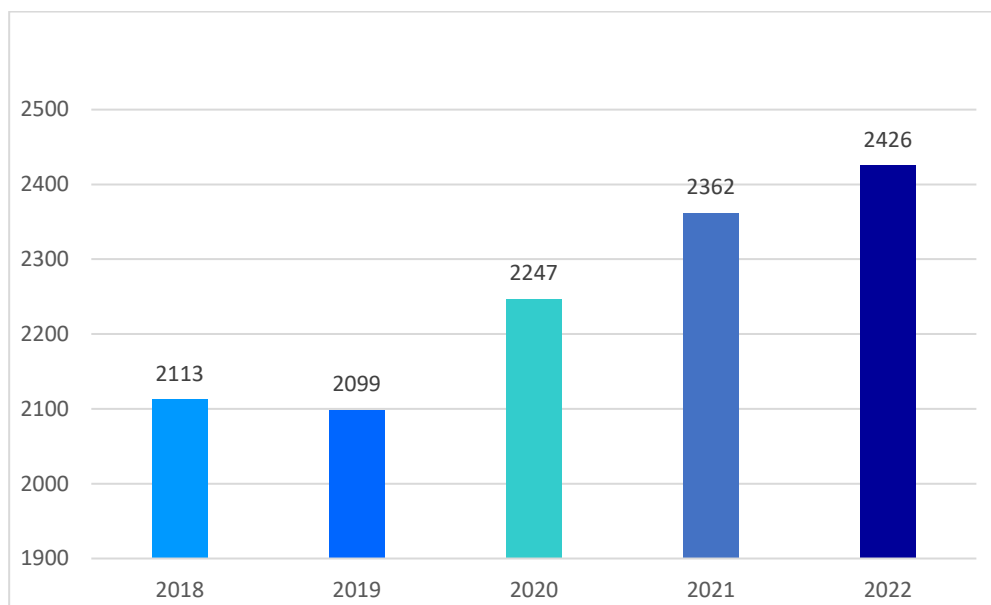
4.4 Pregled donešenih standarda prema jeziku dokumenta

U skladu sa članom 30 Zakona o standardizaciji³, prevođenje evropskih i međunarodnih standarda, na koje se pozivaju propisi koji sadrže tehničke zahtjeve, finansiraće državni organi zaduženi za razvoj i primjenu propisa.

Svi evropski i međunarodni standardi koji su prihvaćeni na nacionalnom nivou tokom 2022. godine objavljeni su na engleskom jeziku. Zbog ograničenih finansijskih i ljudskih resursa Institut nije bio u mogućnosti da obezbijedi odgovarajući broj prevedenih standarda.

4.5 Dinamika usvajanja evropskih standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom nivou u periodu 2018-2022

Tokom protekle tri godine došlo je do porasta broja usvojenih evropskih standarda i srodnih dokumenata na nacionalnom nivou (Dijagram 6). U protekle dvije godine Sektor za standarde je imao tehničku podršku od strane pripravnika koji su angažovani kroz Program stručnog osposobljavanja lica sa visokim obrazovanjem i koji su dali značajan doprinos u realizaciji Plana za 2022. godinu.

Dijagram 6: Grafički prikaz objavljenih MEST standarda (CEN i CENELEC) u prethodnih 5 godina

³ Sl. list CG br.145/2021 od 31.12.2021. godine